

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname steeds toegelaten.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 22
Nr 7
MAAND september 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
Ijzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 201 : **R. VAN CRAEYNEST** : Toen de Oostendse handelsdokken werden ingewijd op 13 augustus 1783.
- blz. 205 : **J.B. DREESEN** : Kaarten van Oostende en omgeving van voor het beleg van 1601-1604.
- blz. 211 : **F. GEVAERT** : Havengeul 1992.
- blz. 212 : **J.M. BEKAERT** : Het Marie-Joséplein.
- blz. 232 : **N. HOSTYN** : Ensoriana.

SEPTEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 30 september 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : DE HAVEN VAN OOSTENDE (1900-2010)

De spreker : Prof. Dr. G. ALLAERT, Hoofddocent Faculteit
Toegepaste Wetenschappen van de Universiteit Gent.

Over de toekomst van de haven van Oostende is in de laatste tijd veel inkt gevloeid en nog meer woorden gesproken. Zowat iedereen ten lande heeft zijn opinie over het onderwerp gegeven. Voorstanders hebben oog voor de industriële ontwikkeling van Oostende. Tegenstanders goochelen met de nabijheid van Zeebrugge, Duinkerke, Vlissingen. Wie heeft het bij het rechte einde ? Het wordt van langsom moeilijker zich een objectief beeld te vormen van het probleem. We laten de vraag open maar vroegen aan een wetenschapper die dag in dag uit begaan is met dit soort onderwerpen, wat hij ervan dacht.

Prof. Dr. G. ALLAERT, een geboren Oostendenaar, is als Hoofddocent Faculteit Toegepaste Wetenschappen belast met cursussen in de domeinen : regionale economie en ruimtelijke planning, planningstheorie en planningsproces, computergesteunde ruimtelijke planning, havenplanologie, dynamiek van de nederzettingsstructuren. Vanaf januari 1992 ook Directeur-Diensthoofd voor Survey en Ruimtelijke planning.

Onderzoeksdomeinen en deskundigheid : regionaal-economische doorberekeningen van de economische decisiekracht van de Belgische ondernemingen (160.000) naar hun toegevoegde waarde en dit als basis voor de uitwerking van regionaal-economische impacten en multiplicatoreffecten in domeinen zoals : De Vlaamse MIDA's (afkorting voor Maritime Industrial Development Area), de Belgische en Europese stadsgewesten, mobiliteit en verkeer op niveau stadsgewest, regionaal-ruimtelijke ordening m.i.v. de milieuproblematiek.

Sedert 1990 belast met actualisering van strategische plannen voor diverse Kamers van Handel en Nijverheid en soortgelijke organisaties (Oostende, Gent, Terneuzen, Vlissingen, Limburg).

Aangesteld als deskundige in overheids- en semi-overheidsorganen : Vlaamse Havencommissie, Regionale Commissie van Advies voor de Ruimtelijke Ordening van de provincie Oost-Vlaanderen en verder ook : Milieu-Effect--Rapportering, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, Verkeers- en Vervoersplan Vlaanderen. Als senior fellow verbonden aan de John Hopkins University (Baltimore, USA).

Stichtend voorzitter of vice-voorzitter van : De Oostendse Havengemeenschap, De Internationale Scheldefaculteit, De Vlaamse Federatie voor Planologie. Meer dan 200 publikaties in de gespecialiseerde literatuur.

Dus zo maar niet de eerste de beste. Voeg hierbij dat hij een uitermate boeiend spreker is en al de condities zijn vervuld om er een op en top interessante avond van de maken. Een avond die U niet moogt missen. De toegang is vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

**TOEN DE OOSTENDSE HANDELSDOKKEN WERDEN INGEWIJD
OP 13 AUGUSTUS 1783**

door R. VAN CRAEYNEST

Jacobus BOWENS geeft in zijn boek "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende" deel II, p. 217-218, een vrij kort verslag over de inwijding van de nieuwe handelsdokken (huidige Mercatordokken) op 13 augustus 1783. Ook J.N. PASQUINI geeft in zijn "Histoire de la ville d'Ostende et du Port" op p. 267 een nog korter relaas van de plechtigheden.

Ik heb de hand kunnen leggen op een verslag (1) dat DE GRIJSPERRE, raadsheer van de Geheime Raad, op 31 augustus 1783 heeft opgemaakt en toegestuurd aan de gevolmachtigde minister van keizer Jozef II, graaf de Belgiojoso, te Brussel. Louis Charles Marie di Barbiano di Belgiojoso was op 2 januari 1728 geboren te Milaan uit een hoogadellijk geslacht en werd, na diverse diplomatieke zendingen, in 1782 door Jozef II in de Zuidelijke Nederlanden benoemd als opvolger van Starhemberg (2).

Dit in het Frans opgesteld verslag geeft een vrij nauwkeurige beschrijving, niet alleen van de plechtigheden, maar ook van de haven op dit ogenblik. Zonder de letterlijke vertaling ervan te geven, meen ik toch dat het best is het verslag te volgen in de voornaamste punten.

DE VOORBEREIDINGEN.

Het mooie weer tijdens de maand juli en in 't begin van augustus 1783 liet toe dat de werkzaamheden aan het dok met de nodige spoed konden voortgezet worden bij zover dat men de schepen er binnen zou kunnen laten varen vóór 15 augustus. De toenmalige landvoogden van de Zuidelijke Nederlanden waren Albert Casimir, hertog van Saksen-Teschen, die gehuwd was met Maria Christina, de meest begaafde dochter van keizerin Maria Theresia. Maria Christina was derhalve de zuster van keizer Jozef II. Ze hadden al laten weten dat zij de openingsplechtigheid van het dok met hun tegenwoordigheid wilden vereren. Daartoe hadden zij de datum van 13 augustus uitgekozen bij hoogtij. Alles werd derhalve in gereedheid gebracht en de dam, die de toegangssluis tot het dok afsloot sinds 15 mei, werd op 11 augustus helemaal verwijderd.

DE PLECHTIGHEDEN.

Op 13 augustus, om 11u 's morgens, kwamen hun Koninklijke Hoogheden toe met de bark aan de sluizen van Slijkens. Ze waren vergezeld van de graaf de Belgiojoso, van de prins de Ligne en van

verscheidene andere personen van hoge rang. De raadsheer van de Geheime Raad DE GRIJSPERRE had de eer ze daar te begroeten. Hij was naar daar opgevaren met een vloot versierde roeiboten, bemand met de jongelui van de Gilde van de Binnenschippers van Oostende, allen in uniform. De landvoogden en hun gevolg namen plaats in een versierde boot, gevolgd door verscheidene andere boten en voorafgegaan door het Turks muziek. De roeiboten rangschikten zich in twee rijen en begeleidden de boot met hunne Hoogheden die er tussen voer, onder de voortdurende toejuichingen van de bemanningen en het geschut van de schepen die, versierd met vlaggen, wimpels en linten, in de haven gemeerd lagen.

Tegen de middag kwam de stoet aan bij de toegangssluis die helemaal open stond. De twee rijen roeibootjes gingen uiteen en lieten de boot met de landvoogden tussen hen het eerst in het dok binnenvaren, onmiddellijk gevolgd door de andere boten en gans de vloot roeibootjes. Op de beide kaaien van het vergrote dok, elke kaai ter lengte van 300 vadem, stond een grote menigte, zowel vreemdelingen als anderen, die luidruchtig toejuichten. Op de zuidelijke dijk van het dok, voor de magazijnen van de Engelse expediteurs, stonden 10 stukken geschut opgesteld die zonder ophouden vuurden, en waarvan het lawaai zich vermengde met het Turks muziek.

De boot met hunne Hoogheden voer in het nieuwe handelsdok, dat het middelste is, en vervolgens in het kielbankdok, bestemd voor de scheepswerven, dat helemaal in metselwerk was gebouwd. Hun Hoogheden en de gevormachtigde minister betuigden hun tevredenheid over de uitvoering van dit groots werk. Hun boot keerde dan terug naar het eerste dok en daar bekeken ze het binnenvaren van het fregat "Aartshertogin Maria Christina" van de driemast-galioot "Hertog van Saksen-Teschen", van het mooi fluitschip "Eendracht", en van verscheidene andere schepen van diverse grootte en constructie. Al terugkerend naar het kielbankdok konden Hun Hoogheden bemerken met welk gemak de dubbele brug werd gedraaid over de geul tussen het eerste en het middendok. Overall waren versieringen aangebracht en opschriften in verband met de viering.

Hun Hoogheden en hun gevolg ontscheepten aan de nieuwe werf en werden er ontvangen door generaal graaf van Rindsmaul aan het hoofd van de officieren en het garnizoen, en door het magistraat van de stad Oostende. Ze bekeken er de nieuwe huizen en andere gebouwen die opgetrokken werden op de terreinen van de zuidelijke vestingen die afgebroken werden om de stad te vergroten. Ze bekeken ook aan de haveningang het werk van de verlenging van het oostelijk havenhoofd. Dat was nu al uitgevoerd over een lengte van 112 voet en de rest zou toekomstige zomer gebeuren zodat de verlenging dan de vooropgestelde 200 voet zal bereiken. Men verhoopt dat die verlenging gunstige gevolgen zal hebben voor de veiligheid van de scheepvaart, zodat ze volledig zal beantwoorden aan het doel dat Zijne Majesteit de Keizer voor ogen had als hij dat werk beval uit te voeren tijdens zijn verblijf in ons land.

De rest van de dag verliep in vreugdevolle stemming en 's avonds was heel de stad verlicht.

De Oostendenaars waren de keizer dankbaar en richtten te zijner eer een obelisk op. Op het voetstuk stond de volgende Latijnse tekst, ook te vinden bij BOWENS, deel II, p. 218 :

JOSEPHO.II .AVG.PRINCIPI.BENEFICEN-
TISSIMO.P.P.III.ID.IUN. M.D.CC.LXXXI.
OSTENDAM. INGRESSO. ABOLITIS.
EADEM. DIE. VECTIGALIBUS. LIBER-
TATE. COMMERCII. STABILITA. ET. MOX.
IVSSV. CAESARIS. AVCTO. VRBIS. AM-
BITV. AMPLIATO. NAVIVM. RECEPTA-
CVLO. SECVRIORE. PORTVI. PROCV-
RATO. INTROITV. MONVMENTVM.
HOC. IN. TANTAE. REI. MEMORIAM.
CIVES. OSTENDANI. GRATI. POSVE-
RVNT.

° De vertaling hiervan is de volgende :

Aan Jozef II, doorluchtige vorst en allergrootste weldoener, vader des vaderlands, die op 11 juni 1783 te Oostende kwam, en dezelfde dag de rechten afschafte door de vrijheid van de koophandel in te stellen, en weldra, op bevel van de keizer, werd de stad uitgebreid, werd het schuuldok voor de schepen verruimd en werd een veiliger toegang voor de haven tot stand gebracht; aan hem hebben de dankbare Oostendenaars dit gedenkteken opgericht ter herinnering aan deze grote gebeurtenis.

Op de obelisk zelf was er ongeveer in het midden een medaillon aangebracht met het borstbeeld van de keizer ondersteund door een arend, dragend de roede van Mercurius, symbool van de koophandel. Op de top van de obelisk stond de drietand van Neptunus, symbool van de zeescheepvaart, en onder het medaillon stond het volgende vers van Horatius : "o et praesidium et dulce decus meum", wat we kunnen vertalen als volgt : "o mijn beschermer en mijn heerlijke roem" (3).

Voor het ogenblik beëindigde men de werken aan de dubbele brug over de geul tussen het eerste of het oude dok, afgewerkt in 1776, en het tweede dok, ook genoemd het nieuw handelsdok of het middendok. Men plaatste ook de dekstenen op de westelijke muur van het kielbankdok en men bracht de helling in orde voor de nieuwe werf, die heel de zuidkant van dit dok bestreek over een lengte van 50 vadem. Deze helling diende om de schepen te water te laten die men daar ging bouwen en gans het deel van het terrein, dat men het eiland van de scheepsbouwers noemt, zou dienen om al het materiaal te leggen dat voor het bouwen van schepen nodig is en om er de gebouwen op te trekken die de scheepsbouwers mochten nodig hebben.

AFMETINGEN VAN DE DOKKEN.

Het eerste dok dat in 1776 werd afgewerkt heeft een oppervlakte van 4.980 vierkante vadem.

Het middendok of het nieuwe handelsdok, dat pas werd afgewerkt, heeft een oppervlakte van 4.760 vierkante vadem.

Het derde dok voor kielhalen en scheepsbouw is helemaal in metselwerk en bekleed met arduinsteen en heeft een oppervlakte van 3.670 vierkante vadem. De muren van dit laatste dok hebben een hoogte van 28 voet Brusselsemaat of 24 voet Keizersmaat; de muur aan de kant van de helling is maar 18 voet hoog.

De twee bruggeulen tussen de drie dokken hebben elk een oppervlakte van 92 vierkante vadem dat de totale inwendige oppervlakte van al de Oostendse dokken 13.594 vierkante vadem bedraagt, de kaaien en de dijken niet inbegrepen.

Alle vreemdelingen zijn het erover eens dat er in Europa, buiten het dok van Toulon, dat dient voor de grootste oorlogsbodems, geen dok bestaat dat zo mooi is, zo veilig is en zo aangepast is als dat van Oostende. Voor de overwintering van de schepen is het niet mogelijk een meer geschikte plaats te vinden waar de veiligheid groter zou zijn.

Tot hier een vrij volledig overzicht van het verslag van DE GRIJSPERRE.

NABESCHOUWING.

Bij het lezen hiervan zullen sommigen, en zeker de Antwerpenaars, hun schouders ophalen en meesmuilend lachen. Wellicht overdrijft DE GRIJSPERRE als hij de feiten verlaat en tot appreciaties overgaat, maar het is toch goed dat ik hierbij even in herinnering breng dat Antwerpen in 1783, buiten de Schelde en de vlieten, over geen enkele sluis noch dok beschikte. De eerste sluis te Antwerpen gebouwd was de Bonapartesluis. De bouw ervan werd pas aangevangen in 1807 en het eerste schip voer er door op 1 januari 1811. Die sluis gaf toegang tot het Bonapartedok met een wateroppervlakte van 25.500 vierkante meter en 650 m. kaaimuurlengte (4).

-
- (1) A.R.A Brussel. Geheime Raad, Oostenrijkse periode, pak 285 B. Vergroting van de havendokken te Oostende.
 - (2) - J. Lefèfre. Het Zuiden onder Maria Theresia en Jozef II, 1748-1789, in Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel VIII, p. 95.
- Prof. P.H. Lenders in Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen, onder Barbiano.
 - (3) Horatius. Eerste odenbundel. Eerste boek, Ode aan Maecenas, 2e vers.
 - (4) J. Coopman. Zo is de haven van Antwerpen, p. 52-53 en p. 67.
-

PRENTKAARTEN TENTOONSTELLING "OOSTENDE RETRO"

Op 9 en 10 oktober 1993 wordt in STIO Hotelschool Leopold III laan een grote treintentoonstelling ingericht door "Modelspoorclub van de Kust"

In het kader van deze gebeurtenis wordt een prentkaarttentoonstelling ingericht met als thema "Oostende Retro" door ons geacht lid en verzamelaar Willy PIETERS. Er zullen ca. 500 prentkaarten en foto's worden getoond met unieke beelden zoals : Wellingtonrenbaan, Palace Hotel, straten, hotels, luchtvaart, spoor, trams, visserij, café's, enz.

Alsmede foto's (privéverzameling W. PIETERS) van afbraak "Oostende Belle Epoque". Een must voor de echte Oostendenaar.

KAARTEN VAN OOSTENDE EN OMGEVING
VAN VOOR HET BELEG VAN 1601-1604

door J.B. DREESEN

Voor de studie van de plaatselijke geschiedenis zijn oude kaarten en plannen van uitzonderlijk belang. Zij geven ons, beter dan gelijk welke beschrijving, een gedacht van het vroeger uitzicht van een streek. Zij leren ons de veranderingen die, door de tijden heen, werden aangebracht aan landerijen en wegen. Zij duiden ons de plaats aan van verdwenen gebouwen, waterlopen, bossen en plassen. Oude plaatsnamen die er op voorkomen herinneren aan oude toestanden of bijzondere gebeurtenissen.

De oudste topografische tekeningen van enige betekenis dateren meestal uit de 16de eeuw. Er bestaan weliswaar enkele oudere zichten maar het is onder Keizer Karel en diens zoon Filips II dat, tussen 1550 en 1565, steden en versterkte plaatsen stelselmatig in kaart werden gebracht. Het was de befaamde geograaf Jacob Roelofs VAN DEVENTER die dit werk tot een goed einde bracht. Zo bestaan er van Oostende, Oudenburg en Gistel, door hem getekende plannen.

Sedert die tijd diende ons land meerdere malen tot slagveld voor vreemde legers. Dit gaf dan weer aanleiding tot het maken van nieuwe plannen die van belang waren voor de krijgsverrichtingen.

Om een overzicht te krijgen van wat er aan kaarten en plannen voor een bepaalde stad of streeks beschikbaar is kunnen we beroep doen op de diverse archieven. Maar het is eenvoudiger na te gaan of er geen handleiding bestaat die een overzicht geeft van wat er voor een bepaalde streek aan kaarten beschikbaar is.

Voor Oostende en omgeving beschikken we over : A. VERBOUWE "Iconografie van het arrondissement Oostende", uitgegeven, in 1955, als derde deel van de "Iconografie der Gemeenten van Westvlaanderen". Deze Iconografie bevat niet alleen een opsomming van plannen en kaarten uit vorige eeuwen, maar ook gezichten die voorkomen op schilderijen of tekeningen.

VERBOUWE sloot zijn werk af in 1900. Hij heeft niet de pretentie volledig te zijn en de gegevens die hij verstrekt zijn niet altijd feilloos, maar het is een handig werk voor wie een algemeen beeld wil hebben van wat er, voor Oostende en omgeving aan kaarten en plannen beschikbaar is.

De bijzondere bronnen waar we kaarten en plannen van Oostende en omgeving kunnen aantreffen zijn uiteraard de archieven. Hierbij denken we aan de rijksarchieven van Brussel, Brugge en Gent, de archieven van Simancas (Vaticaan archief), Rome, De Haag en Parijs.

Buiten dat zijn er de nationale bibliotheken van Brussel, Madrid, Wenen, Den Haag en Londen.

Maar ook de Dienst Stedebouw van ons bloedeigen stadhuis heeft een reeks historische plannen. De meeste hiervan zijn kopijen van oudere stukken. Zij werden tijdens W.O. II getekend door de

beschikbare tekenaars van de dienst. De oorsprong is niet altijd vermeld en sommige plannen zijn wat fantasierijk bijgewerkt.

Er zijn ook kaarten en plannen die gepubliceerd werden in boeken over Oostende en omgeving. Hierbij vermelden wij BOWENS, VLIETINCK, PASQUINI, MULLER, FLEMING, GAMURINI, HAESTENS, CHAPPUY, BAUTARTIEU, SANDERUS, GUICCARDINI, BLAEU, DANCKAERT, COCKX, LAURENT, enz. Sommige van deze reproducties zijn nagetekend met soms al de gevolgen vandien.

In de hiernavolgende bladzijden behandelen we enkele kaarten van voor het beleg. Sommige van deze kaarten komen in VERBOUWE voor, andere niet. Dit wordt telkens bij de kaart vermeld.

1. Rijksarchief Brugge. Kaarten en plannen nr. 488.

Copie van een kaart van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1553. Vernieuwt en in alles gecopieert 2 maart 1652. Gemaect en gecolationeert 1720 door NOLLET. Gereduceert op het vierde van de proportie op 4 jan 1766. Gilliodts, Lauwers, Drubbel.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart bevat een uitgebreide tekst met de aanduiding van wat er op staat aangegeven en een verklaring van de diverse landmeters waarbij ze de echtheid van hun copie bevestigen.

In feite gaat het dus om een kaart uit 1553. Wat leert zij ons ?

- Zij geeft duidelijk weer dat Mariakerke, in 1553, bij 's Heerwoutermans Ambacht behoorde. Dit wordt tenandere bevestigd door de Ommeloper van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1559.

- Er komen diverse toponiemen op voor die we op latere kaarten niet meer vermeld zien of onder een andere vorm. vb. Haveloze speye = Gouweloze speye; Cleenen Syde wech, Cleenen Keynaert; Speertbrugge (tussen Stene en Snaaskerke); Lenebud speyen; Haeghe brugge; Spapen heulbrugge; Peerde brugge (tussen Snaaskerke en Oudenburg).

- De kerk van de Nieuwe stad staat niet getekend en de bebouwing aan de oostkant van de stad is zeer gering. Dit zou kunnen wijzen op de copie van een nog oudere copie.

- Ter hoogte van het westers hoofd komt een relatief groot gebouw voor die niet voorkomt op de kaart van J. VAN DEVENTER (1560).

- Van de door VLIETINCK genoemde West Keynaertweg komt enkel een stuk voor dat ligt tussen het Smouthuis (aan de haven) en de Hogen Dijkweg.

- Er staan 5 molens op het plan van Oostende waar er bij J. VAN DEVENTER(1560) maar 4 staan.

- Geeft duidelijk aan waar de oorzaak ligt van de scherpe bocht die de huidige Steense Dijk maakt nabij de Lariksenlaan.

- Dat een stuk van het Schependom van Oudenburg binnen het geografisch gebied van 's Heerwoutermans Ambacht ligt.

2. Figuratief plan van de stad en omgeving getiteld "OOSTENDE" getekend door Jacques Roelof VAN DEVENTER (1560).

Komt voor in VERBOUWE onder het nummer 184. Voor de algemene beschrijving van deze kaart verwijzen we naar de tekst uit VERBOUWE.

Dit is DE kaart van Oostende van voor het Beleg.

Te weinig gekend en onmisbaar bij de bestudering van deze kaart is de historische schets van Victor FRIS (4 blz.) die verscheen bij de facsimile uitgave van deze kaart in "Atlas des Villes de la Belgique au XVIIe siècle" Bruxelles 1911.

3. Kaart van het Brugse Vrije.

Geschilderd door Peter POURBUS tussen 1562 en 1571 (De gegevens met betrekking tot het West-Vrije - waarin Oostende en omgeving - werden door POURBUS opgenomen tussen 12 en 30 september 1562).

Deze kaart werd herschilderd door Pieter CLAEYSSENS tussen 1596 en 1600, omdat de kaart van POURBUS deterioreerde.

Deze kaart hing, tot voor een paar jaar, in de benedenzaal van het Stadhuis van Brugge maar verhuisde naar het Stadsarchief (gebouw van het Brugse Vrije - het vroegere Gerechtshof) waar ze nu te zien is.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Ridder MARCHAL maakte in de 19de eeuw (voorgedragen 8 februari 1847) een bijdrage over deze kaart : "Notice sur la carte géographique et héraldique du Franc de Bruges ouvrage de Pierre Pourbus". Bij deze tekst hoort een uitslagblad met de nauwkeurig nagetekende kaart (te vinden in Stadsbibliotheek Oostende en Brugge).

De tekst van ridder MARCHAL geeft een massa informatie i.v.m. deze kaart en de oorsprong ervan. Hij analyseerde de wapenschilden die er op voorkomen en geeft een lijst van de plaatsnamen die er op staan. Deze laatste lijst bevat nogal wat foutief gelezen namen van plaatsen.

Deze kaart is van uitzonderlijk belang voor de studie van de omgeving van Oostende in de tweede helft van de 16de eeuw en voor de grote veranderingen die voor en door het beleg plaatsvonden. Gekoppeld aan de beschrijving van de Ommeloper van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1559 maakt ze het mogelijk al de beginnen van de Ambacht nauwkeurig te situeren.

Beschikkende over een dia, die het gedeelte 's Heerwoutermans Ambacht (zonder Mariakerke) van deze kaart weergeeft, stelde ik een vergrootte copie ervan ter beschikking van de verzameling van de Kring. Ons geacht lid, de heer Gerard VAN DAMME, maakte een zo getrouw mogelijke tekening van deze vergroting die hij op zijn beurt ter beschikking stelde van de Kring. De twee copies hangen naast elkaar in het Heemmuseum.

De originele kaart is gekleurd. De dijken zijn in het wit aangegeven, de waterlopen in het zwart en de wegen in het rood.

Zeer interessant zijn op deze kaart :

- de weergave van de wapenschilden van sommige gemeenten
- de situering van het verdwenen Sinte Catharine-West
- de lintbebouwing langs bepaalde wegen
- de toponiemen die er op voorkomen
- de topografie van het gebied van 's Heerwoutermans Ambacht die door de Vloeiing van 1584 en de daaraan verbonden gevolgen totaal zal veranderen.

4. Plan van de stad Oostende 1583-84 door Ferdinand BAERT.

Vermeld in VERBOUWE onder nr. 185. Enkel gekend door vermelding in de rekeningen.

5. Plan van de stad Oostende 1585-86 door Pieter CLAEYS.

Vermeld in VERBOUWE onder nr. 187. Enkel gekend door vermelding in de rekeningen.

6. Plan van Oostende.

The towne of Ostende wythe the situacion and fortyffication of the same wher in by the allphabet conteyned heerein maye be found al placys requicite too be knowen within the same (c. 1602).

British Library. London. Maps 186.h.1. (49).

A photographic reproduction of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield, vol. 1. no 49.

Niet vermeld in VERBOUWE.

British Library libeleerde deze kaart circa 1602. Op basis van de grootte van het inbraakgebied na de vloeiing van 1584; de nog eerder primitieve versterking van de stad Oostende; de vergelijking met de versterkingen op een volgende kaart (gedateerd 1590) en sommige teksten doen ons vermoeden dat deze kaart omstreeks 1587 moet gedateerd worden.

Deze kaart is belangrijk omdat zij de oudst gekende is die Oostende met versterkingen toont. Dank zij de heer Richard VERBANCK werd de tekst in het kadertje op een degelijke wijze verwoord. Hierdoor kunnen we ons een zeer goed beeld vormen van de versterkingen die in de stad waren opgeworpen.

7. Plan van de omgeving van Oostende.

Names of the townes and fortes emblocking the towne of Ostende. Simone Basilio Authorie D. Rob. Adami anno 1590.

British Library. Maps 186.h.2. (46).

A photographic reproduction of the original in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House, vol. 2. no 46.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart is voornamelijk belangrijk voor de buitengordel van forten die anno 1590 reeds in stelling waren om Oostende af te schermen van het omliggende (Leffinge, Snaaskerke, Oudenburg, Stalhille, Meetkerke, Blankenberge). De binnengordel van forten rond Oostende kwam er eerst vanaf 1599.

Ook de aanduiding van Leffinge-dijk is belangrijk. Deze wordt vermeld door COX (Van den tocht in Vlaanderen) maar kreeg naar mijn weten nooit geen aandacht bij VLIETINCK, noch bij andere auteurs. Deze dijk lag tussen Mariakerke en Raversyde.

8. Militair plan van Oostende.

A manuscript military plan of Ostend. Simone Basilio. Ar. D. Rob. Adami faml. 1590.

British Library. Maps 186.h.1. (51).

A photographic reproduction of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House. vol. 1. no 51.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart kan vergeleken worden met kaart 6 (1587). De versterkingen zijn lichtjes uitgebreid, er kwam een volwaardig bastion in de oude stad en twee natte grachten aan de oostkant van de stad.

De gevolgen van de inundatie van 1584 zijn op deze kaart zeer goed merkbaar en, in tegenstelling met kaart 6, omringen ze nu reeds de volledige stad.

De oude haven werd intens gebruikt. Er liggen niet minder dan 9 schepen met het achterschip afgemeerd tegen de kaai.

9. Plan van Oostende.

A manuscript plan of Ostend and its fortifications. 1593.

British Library. Maps 186.h.1. (44).

A photographic reproduction, on reduced scale of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House vol. 1. no 44.

Komt voor bij VERBOUWE onder nummer 189.

Voor een verdere beschrijving van deze kaart verwijzen we naar VERBOUWE.

Wellicht een van de mooiste kaarten van Oostende van voor het beleg vanwege de huis voor huis tekening van de binnenstad.

Spijtig genoeg staan er geen aanduidingen in de "cartouche" maar dit kan verholpen worden door de aanduidingen op kaart 8 te gebruiken.

De kerk in de nieuwe stad staat zeer nauwkeurig getekend.

Het aantal bastions is gelijk gebleven maar ze werden gedubbeld met hoorns en kroonwerken.

10. Plan de la ville d'Ostende. 16 juli 1600.

Koninklijke Bibliotheek Brussel. Cliché 538 B.

Verzameling Cyril E. Kenny. London.

Uit de vroegere verzameling George Ist Baron Dartmouth.

Komt voor bij VERBOUWE als 192.
Voor een verdere beschrijving van deze kaart verwijzen we naar
VERBOUWE.

Deze kaart is belangrijk voor :

- de situeringen van de versterkingen rond Oostende juist voor het beleg.
- de resten voor het fort van Bredene van een ouder fort (Romeins ?)
- sommige toponiemen "eerste ambacht", "tweede ambacht", "Stynckleet" enz.
- Deze kaart is volgens de aanduiding gedateerd 16 juli 1600. Ze geeft dan ook de situatie weer juist voor het beleg begon.

Tot daar de opsomming van enkele interessante kaarten met betrekking tot Oostende en omgeving van voor het beleg van 1601-1604. Deze opsomming vormde een deel van de voordracht die ik in mei 1993 over hetzelfde onderwerp voor onze Kring behandelde.

OOSTENDE BESCHOTEN VANUIT ZEE

In het voorjaar 1941 werd Oostende vanuit zee beschoten, 's nachts, gedurende een half uur, iedere 30 sec. een salvo, dus ongeveer 60 granaten.

Dit is slechts éénmaal gebeurd gedurende de oorlog, ik bevond mij in Brugge (op de Guldenvlieslaan, dit is de Westkant van Brugge), de ontploffingen waren zeer duidelijk hoorbaar en het geluid was helemaal anders dan dat van een luchtbombardement.

Voor zover ik heb horen vertellen zijn de granaten terecht gekomen op de Halve Maan, havengeul, Zeewezendok, en op de Opex (kerk van de Opex ? ?).

Wie weet bijzonderheden over deze beschieting, juiste datum, naam van oorlogsschip, slachtoffers, schade ?

Graag uw antwoord aan dhr. I.G. Camerlinck
Kaaistraat 3, bus 3
8400 Oostende

FORTIFICATIES AAN DE KUST

In 1989 verscheen bij de uitgeverij CIACO, Louvain-la-Neuve het boek "Plans Inédits de Places Fortifiées XVIIe-XVIIIe siècle" van J.L. VAN BELLE.

- p. 76-78 vinden we Nieuwpoort met een stadsplan en een plan voor een sluis bij de Palinkbrug.
- p. 79-83 vinden we Oostende met een stadsplan, een plan van het Fort Philippus en een ontwerp voor de Kaaipoort.

Het boek is aanwezig in de leeszaal van de Stadsbibliotheek.
Referentie : 912/B.

Norbert HOSTYN

HAVENGEUL 1992

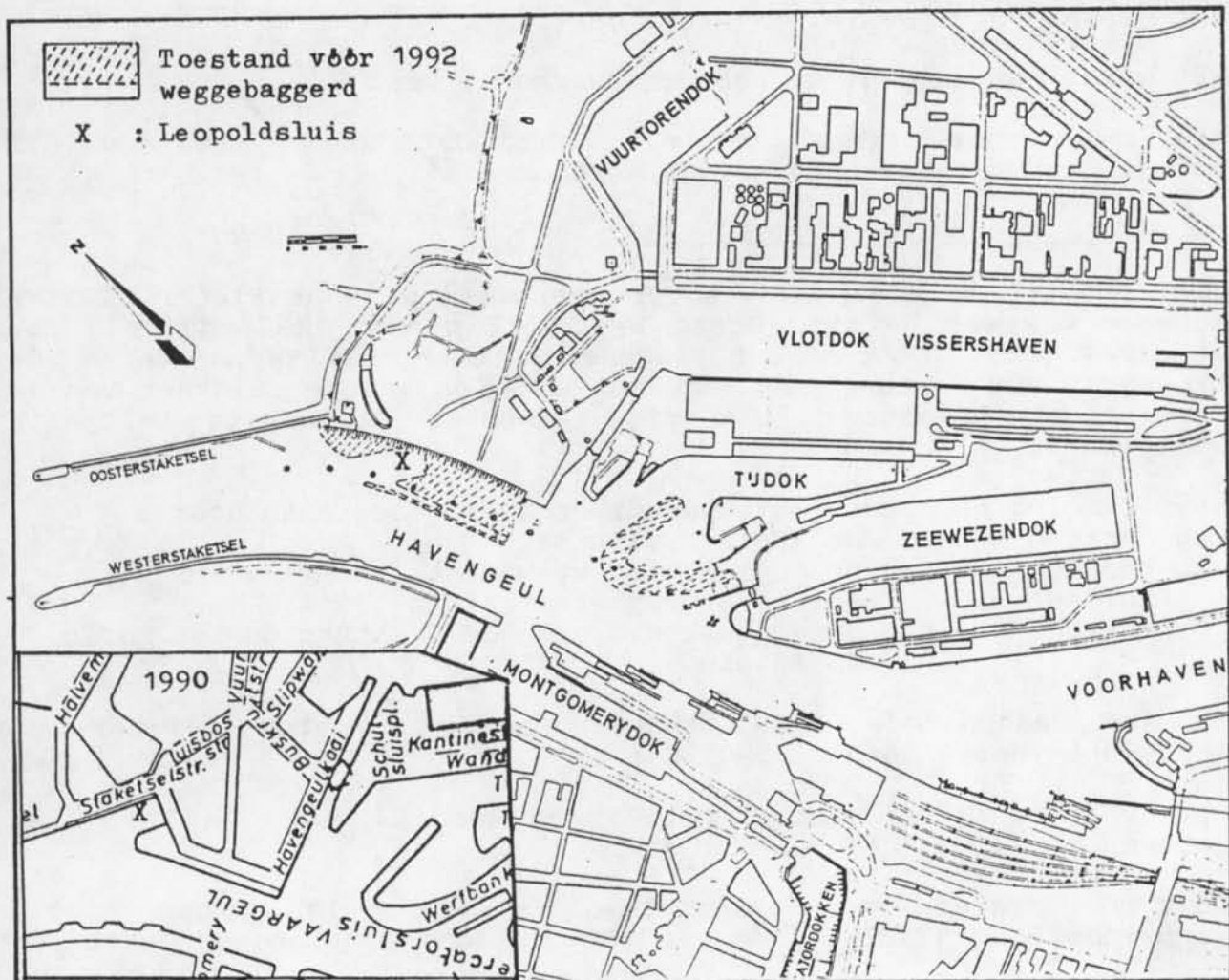
In de loop van de jongste paar jaar werd de Oostendse havengeul aanzienlijk verbreed. Reeds vroeger was het zeeuiteinde van de toegang tot de havengeul verbreed door de bouw van een nieuw betonnen oosterstaketsel, oostelijk van de toen bestaande houten constructie.

Vanaf 1990 werd het oostelijk landhoofd weggebaggerd, nadat de houten steiger en remwerk aldaar gesloopt was. Een nieuwe glooiing werd aangelegd in lijn met het betonnen oosterstaketsel, met aanpassing van de kaaimuur van de Havengeulkaai. Verder stroomopwaarts werd de Werfbank weggebaggerd inclusief de sloop van de omringende steigers en kalfaatroosters.

Bij het wegbaggeren van het oostelijk landhoofd verdween een historisch bouwwerk, nl. het laatste overblijfsel van de voormalige Leopoldspuikom. De spuikom zelf werd in 1920-22 gedempt om de nieuwe vissershaven aan te leggen. De spuikom werd in de periode 1857-1862 gebouwd om de zandbank die zich steeds vormde o.m. tussen de twee staketsels te schuren. Bij het dempen werden de eigenlijke schuursluizen niet gesloopt en bleven ze tot voor een paar jaar getuigen van een vroeger tijdperk van de Oostendse haven.

Gekoppeld aan het verbreden van de geul ging ook een uitdiepen waarbij een waterdiepte van 8 meter bij alle tijstanden verzekerd is.

Ferdinand GEVAERT

HET MARIE JOSÉPLEIN

door Jean Marie BEKAERT

Nu het Marie Joséplein, naar aanleiding van de eventuele herschikking en de afbraak van het complex Bouchery, ten volle in de belangstelling staat, vinden wij het gepast de geschiedenis van dit plein en zijn omgeving in ons tijdschrift te publiceren.

Wij deden daarvoor beroep op ons geacht medelid, dhr. Jean Marie BEKAERT, die in een reeds verschenen deel 1 de huizen en mensen in de Adolf Buylstraat (1604-1990) beschreef.

Het hieronder staand artikel zal deel uitmaken van het nog te verschijnen deel 3 van de geschiedenis van de Adolf Buylstraat.

De redactie

Kent U het verhaal van het "Komedieplein" in de West-straet ? Wie per tram of bus onze stad aandoet, kent wel de bakkerij "De Westhoek", de tabakszaak "Caritas", "Timm's" snoepwinkel, droogkuis "Defever", linnenboetiek "Omphale" en "Meyns" mode.

Het geheel vormt een klein winkelcentrum op zich zelf.

Wat wordt het morgen, nu het pand verkocht werd ?

Hier volgt het verhaal van dit pand, dat tussen 1604 en 1817 gelegen was rechtover de eerste Westpoort.

BROUWERIJ "DE FORTUNE" (1750-1814)

Uit de Comptoir Almanach van 1762 vernemen wij dat Pieter LIPPENS schepen was van de stad Oostende (1). Dit ambt bekleedde hij tot in 1767 (2). West-straet inwoner Pieter LIPPENS, baatte de brouwerij "De Fortune" uit. Op het einde en aan de zuidkant van de West-straet gevestigd, was zij rechtover de eerste Westpoort gelegen (3).

Naar ligging en oppervlakte was de brouwerij begrensd door :

ten noorden	de Adolf Buylstraat
oosten	nr. 54, Adolf Buylstraat
zuiden	de St. Sebastiaanstraat
westen	de vluchtheuvel van de kusttram op het Marie Joséplein.

In het aanpalende huis woonden brouwer Pieter LIPPENS en echtgenote Marie Jeanne DENOTER (3a).

Opeenvolgend werden Marie, in 1751 en Rosa LIPPENS, in 1752 hier geboren.

Toen de Fransen een volkstelling hielden, in januari 1798, vermeldde de "Tableau de la Population d'Ostende" enkel de

Deel.2.

HUIZEN en MENSEN
in de
ADOLF BUYLSTRAAT

Deel.2.

* * *

- * De Adolf Buylstraat in de 19de Eeuw.
- * Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat van de Christina- tot de Hertstraat. nrs 20 tot 42.AB. en nrs 15 tot 31.AB.

Het chronologisch verhaal van de gebeurtenissen, tussen 1800 en 1899, brengt ons terug naar de West-straat van toen. De West-straat ging de XIXde Eeuw in, onder het Frans bewind, met Napoleon als opkomende figuur. Onder het Franse bewind kende onze Stad armoede, rouw en leed. Hieraan kwam een einde, op 13 april 1814, met de ontruiming van de stad door het Franse garnizoen. Tijdens het Koninkrijk der Nederlanden, van 1814 tot 1830, kenden de Oostendenaars een periode van rust en voorspoed. Voor Oostende eindigde dit tijdperk, op 28 september 1830, met de terugtrekking van het Hollands garnizoen naar Vlissingen. Destijds was Hendrik T'JONCK, meester-kuiper in de West-straat gevestigd, aanvoerder van de Oostendse vrijheidsstrijders. Het Regentschap ving aan in oktober 1830. Op 17 juli 1831 verwelkomde Burgemeester J-Bpt.LANSWEERT, koning Leopold I te Oostende. Dit was meteen de eerste belgische stad door onze vorst bezocht. Leopold I overleed op 10 december 1865. Zijn trouw aan Oostende, als zomerverblijf, deed onze stad uitgroeien tot een trefpunt voor de elite van gans Europa. Toen Leopold II de troon besteeg, op 17 december 1865, beschikte Oostende over alle gunstige factoren om haar ontwikkeling succesrijk verder te zetten. Onze Vorst wist Oostende, een vrij onherbergzame havenstad, te metamorfosereren tot een elegante badplaats. Zowel zijn financiële steun, als zijn talrijke verblijven in onze Stad droegen hiertoe heel sterk bij. Voor Oostende eindigde de XIXde Eeuw op een apotheose: met naam de " Belle époque ".

In Deel 2. worden, onder kroniekvorm, vergeten feiten en gebeurtenissen doorgelicht. Meteen krijgen we een beter beeld op ons verleden en tevens binding met hen die ons voor gingen.

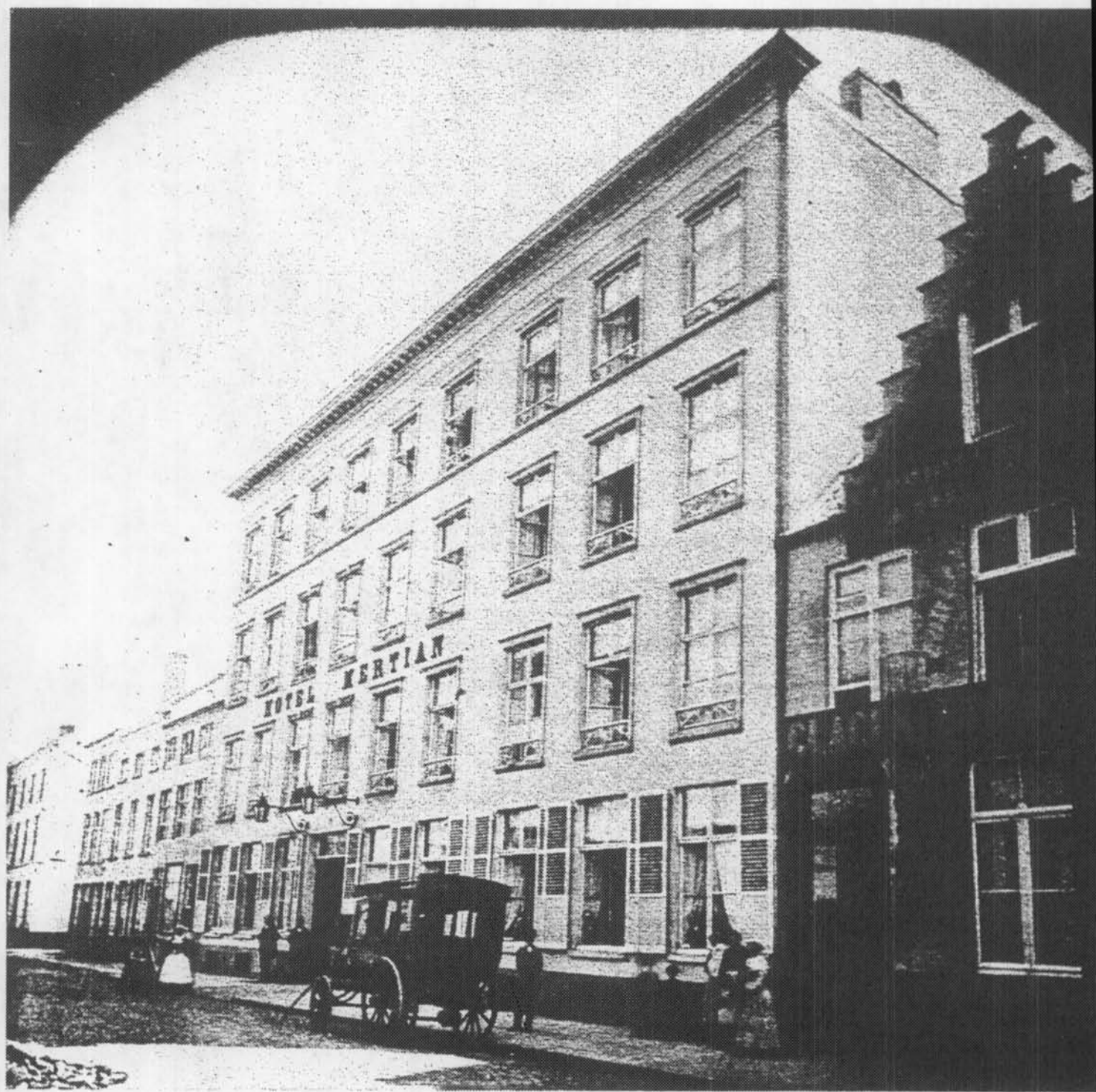
Boekdeel.2. - beschikbaar, September 1993. * Prijs : 895,-fr

Te bekomen : -bij BEKAERT.J.M. - Brusselstraat, 8.- 8400-OOSTENDE
------(tel: 059-80.23.35)
Inschrijving door storting : B.B.L. 384-0596382-13.
P.C.R.- 000-1573380-40 of G.B. 280-0525250-32.

- aan de balie in het Heemkundig Museum DE PLATE.-Wapenplein.-Ost.

Port kosten: GRATIS bij afhaling
van Maandag tot Zaterdag tussen 9.00 en 12.00 uur
per post 125.fr.

BEKAERT.J.M.

Ost. 1873

DE WET
DER STADT ENDE PORT VAN
OOSTENDE.

BAILLIU,

d'Heer Pieter Peter.
BURGMEESTER,
d'Heer Arnoldus Hoys.
SCHEPENEN.
d'Heer ende Mrs. Joannes Ignatius vanden Heede,
L. I. M.
d'Heer Joannes de Clerck, d'oude.
d'Heer Carolus Leonardus Sarazin.
d'Heer Antoine Constantin.
d'Heer Andries Jacob Flanderin.
d'Heer Michiel Verbeke.
d'Heer Pieter Lippens.
d'Heer Joannes Baptista Willaert.
TRESORIER,
d'Heer Pieter Judocus van Berblock.
Eersten Raedt Pensionaris ende Greffier,
d'Heer ende Mrs. Jan de Caigny.
Raedt Pensionaris,
d'Heer ende Mrs. Thomas Franciscus de Gryspere.
Amptman en Lieutenant-bailliu, d'Heer Franciscus
Vauchelet.

DE WET
DER STAD EN PORT VAN
OOSTENDE.

BAILIU,

M. Schottey, op de Groensel-markt.
BURGMEESTER,
M. Hoys, by de Capucynen.
SCHEPENEN.
M. vanden Heede, L. I. M. by de Capucynen.
M. Sarazin, in de Kaey-straet.
M. Constantin, in de grote Kerk-straet.
M. Ray, in de Kaey-straet.
M. Verbeke, in de Lange-straet.
M. Lippens, in de West-straet.
M. Willaert, op de Groensel-markt.
M. Lohr, in de groote Kerk-straet.
TRESORIER,
M. van Berblock, in de Sierra-straet.
Eersten Raed Pensionaris en Greffier,
M. de Caigny, L. I. R. in S. Sebastiaen-straet.
Raed Pensionaris,
M. de Beelen de Bartolff, in de Lange-straet.
Lieutenant-bailliu en Amman,
Sr. Pitzchinsky, in de Sierra-straet.
Procureur, Rycx, Notaris, op de Viscb-markt.

GROOTEN BRUGHSCHEN COMPTOIR
ALMANACH.-1763. (pag.195)
DE WET DER STADT OOSTENDE.

GROOTEN BRUGHSCHEN COMPTOIR
ALMANACH.-1767. (pag.214)
DE WET DER STADT OOSTENDE.

Numm.	Demeure	Individuel	Age	Profession	Etat.	Cajual	Katru	Religion.	Droit.
200	Rue d'Ouest	Monsieur Hoquin V. Kaled	61	M. de Col.	Deute	9.		1 an	
201	Ditto	Mari Lippens Rue Lippens	42. 40	Brasseur	filz ditto		Wille d'ou ditto		
2 ^e Section									
202.	Rue St. Barbara	Thabelle Van der Abate V. van	75.	don profane	Deute		Ditto		
203	Ditto	Mari Gebran van	63	Ditto.	filz		Ditto		
204	Ditto	Nicolas Kurick	87.	Mans	Mari	9.	Ditto		
		Joanne Godde mans	35.		L'homme		Ditto		
205.	Ditto	Francois Lierend.	40	Chapelier	Coiffeur		Ditto		
206	Ce ditto	Antoine Correl.	60	Mans	Mari	9	/	1/2 an	
		Helena Van Kuchel	68.		L'homme			1/2 an	
207	Ditto	Joigne Verbrugge	48.	Chapelier	Mari	9.	Ditto		
		Anne de Pad	47.		L'homme		Ditto		
		Jean Schottey	72.		Cellier		Ditto		

FRANSE VOLKSTELLING.-Jan.1798.
nr 201, rue d'Ouest.
Maria LIPPENS.- brasseur.

bewoonde huizen. Pak- en werkhuisen werden niet opgenomen en dus niet genummerd.

In het er naast gelegen herenhuis, op nr. 201 (heden 54 A.B.) woonden Marie en Rosalie LIPPENS. Volgens de telling werden ze als brouwer vermeld : een aanwijzing dat de brouwerij "De Fortune" toen nog in uitbating was (4).

Anno 1807 stapte de overheid over naar een nieuwe huisnummering, meteen werd nr. 201 toen nr. 24 in de West-straet.

De 61-jarige Marie LIPPENS overleed op 6 maart 1812. Alleenstaand, besliste de 60-jarige Rosalie LIPPENS de brouwerij te sluiten (3a). Zij verbleef verder in het aanpalende herenhuis tot aan haar overlijden op 22 juni 1815 (4b).

Haar erfgenamen verkochten het pand van "De Fortune". Notabel en oud aannemer Jacques DERIDDER kocht het pand en het huis op 18 november 1816 (5).

HET THEATRE ROYAL (1818-1907)

Anno 1816 was de Comedie, gevestigd boven de Hoofd-Wagt, vervallen en in erbarmelijke toestand.

Hier ontving NETYS, directeur van de Comedie, Keizer Jozef II op 12 juni 1781. De vorst woonde er de opvoering van het Vlaamsch Toneelstuk "de Schoone Arsenne" bij (5a).

In 1815 werden door het magistrat plannen gemaakt voor de bouw van een nieuw komediehuis. Beslissingen kwamen er echter niet.

In 1816 nam Jacques DERIDDER het initiatief een schouwburg op te richten. Het projekt kreeg spoedig vorm (6). Het komediehuis kwam in minder dan een jaar tot stand. Met de binneninrichting verliep het eveneens zeer vlot. Reeds op 29 maart 1818 vond de eerste vertoning plaats.

Eigenaar-uitbater Jacques DERIDDER kwam in 1820 reeds tot de bevinding dat het komediehuis onvoldoende rendabel was. Ook wenste hij zich te ontdoen van het pand. Daartoe bood hij de schouwburg en haar uitbating aan, aan de Administratieve Kommissie van het Burgerlijk Hospitaal. Naar schatting van de eigenaar was het gebouw 25.000 Gulden NL. en het mobilair 3.000 Gulden NL. waard (7). Dit aanbod werd door de Bestendige Deputatie afgewezen, daar zowel de kost- als de uitbatingsprijs te hoog lag (8).

De huisbewaarders

Philippe KEVERS was de eerste huisbewaarder van de schouwburg. In de notariële aankondigingen van de Feuille d'Annonces, nr. 293 van 3 september 1821, werd vermeld dat een gerechtelijke verkoop gehouden werd door notaris BELPAIRE "in de Conciergerie van het Schouwburg dezer Stede, west-straet n° 24, bewoond door Sieur Philippe KEVERS".

Haarkapper van beroep, baatte hij op het gelijkvloers het "Cabaret" van de schouwburg uit. Daarnaast beschikte hij over 3 kamers op de tweede verdieping en over een zaal "Foyer" genaamd, op de eerste verdieping (9).

**PUBLIEKE VERKOOPING VAN VIER HUYSEN,
TE OOSTENDE.**

Een kragt van een Vonnis, verleent by de Regtbank van eersten aenleg zittende te Brugge, in daeten 29 September 1821; behoorlyk geregistreert ende gesignifieert.

Ten overstaen van de Heer VREDERECHE (Kantou Oostende), voor Mr. YSENGRIN, Koninglyken Notaris te Oostende resideerende, ten effecte deezzer aengesteld by het gezeyde Vonnis, en in de Conciergerie van het Schouwburg deezzer Stede, west-straet n°. 24, bewoond door Sieur *Philippe Kevers*.

Zal geprocedeert worden op Maendag 19 November 1821 tot den Instel, en op Maendag 3 December daer naer volgende, tot den definitiven Overslag, telkens ten dry ueren naer-middag, van

1. koop. EEN groot Huys met zyne toebehoorten, zyn- de eene Hostellerie genaemt St. SEBASTIAEN, gestaen ende geleegen te Oostende, ter zuyd-zyde van de St. Se- bastiaen-straete n°. 17, gebruykt zonder eenig regt van pagt, door Sieur *Leo Aernoud*, in advenante van Guld. 385-72 Nederlands by de jaere; belast met eene Rente, groot in kapitaal Guld. 2914-29 Nederlands, intrest gel- dende à 4 1/2 pct.; de welke afslag doet op de Koop- somme.

2. koop. EEN groot Huys met Pakhuys, Erve en toe- behoorten, van ouds genaemt de *Zeemerminne*, gestaen ende geleegen te Oostende, ter noord-zyde van de wit- te-Nonne-straete n°. 27, bewoont zonder eenig regt van pagt door *Jacobus Simoens*, in advenante van Guld. 15-42 Nederlands by de maende.

3. koop. EEN Huyzeken met Erve en toebehoorten, gestaen ende geleegen te Oostende, ter oost-zyde van de west-Moelen-straete, regt over de nieuwe Stads- poorte n°. 3, bewoont by eenen der verkoopers.

4. koop. EEN Huyzeken met Erve en toebehoorten, gestaen ende geleegen te Oostende, ter oost-zyde van de gezeyde west-moelen-straete, n°. 7, ook bewoont by eenen der verkoopers.

Dit alles op tyd van betaeling.

Die Huyzen zyn afhingende van den sterfbuyze van Sieur *JOANNES DUTRIEUX en uxore*, overleeden te Oos- tende.

Tot neemmen communicatie der conditiën van verkoop- ping, zig te adresseeren ten Kantoore van Mr. YSEN- GRIN Notaris, en tot zien de Huyzen by de bewoonders van diere.

N-B. EEN Huys met Erve en toebehoorten gestaen ende geleegen te Oostende, ter noord-zyde van de Logenaers- straete op de Vesten N°. 7.

Feuille d'Annonces.-8/11/1821
Conciergerie v/de schouwburg.
Sieur Ph.KEVERS.-West-straet.

THEATRE D'OSTENDE.

Sous la direction de M. PONNET.

Aujourd'hui Mercredi 27 Novembre 1850.

Première représentation de

NORMA,

Grand Opéra en 3 actes et 4 tableaux, musique de BELLINI.

et

Première représentation de

UN MARI

Charmant,

Comédie-Vaudeville en 1 acte, par MM. DUMANOIR et LAPARGNE.

Flandre Maritime.-27/11/1850.

Directeur PONNET.

ANNONCES.

THÉATRE D'OSTENDE.

Mercredi prochain 8 Janvier 851 à 5 1/2 heures,

Première représentation

D'HAYDÉE.

Opéra Comique e 5 actes.

Flandre Maritime.-3/01/1851.

Directeur PONNET.

Theâtre d'Ostende.

Aujourd'hui mercredi 21 septembre 1850.
Pour la clôture définitive de la saison d'Eté.
Spectacle concer — Au Bénéfice de M. Ne- den, artiste comique. la première repré- sentation de :

LES FAUX PARENTS.

Grande Pièce comique et travestissements dans laquelle M. Neveu jouer six roles de differents caractères et intercalera les mor- ceaux suivants :

Pape la gaité, les bœufs, la Garde malade
Musique de MM. Sauvet, Leo et Pierre dupout. Madame Neve remplira le rôle de Madame Hamelin. A la demande générale.
LE SIRE DE FRANC BOISY.

Ouverture de Gira'da a grand orchestre,
Musique de M. Adolphe Adam.

HERMANCIA,

Grande Fantaisie, militaire, par M. Jan- gluis, exécutée à grand orchestre ; suivi de
LA LISLETTE DE BERANGER,

(Souvenir) de Frédéric Berat, chantée par
Madame Neve

Phare d'Ostende.-27/09/1859.

Laatste vert.-badseizoen 1859.

De huisbewaarder moest al de persoonlijke belastingen kwijten, dit naar het lastenkohier van de openbare verpachting. De toewijzing voor een termijn van 3, 6, 9 jaar greep plaats per openbare toewijzing. Anno 1833 ving een huur aan die liep tot 1 januari 1839 (10).

Jacques CAPITAINE, senior, schoenmaker van beroep, volgde hem op. Op 28 oktober 1843 overleed de 55-jarige Maria PAUL, echtgenote van Jacques CAPITAINE op nr. 26 in de West-straet (10a).

Na dit pijnlijk gebeuren gaf hij pachttopzeg voor 31 december 1843. Voorheen had hij, uit ter hand, toelating bekomen zijn huur, die op 31 december 1841 verstreek, verder te zetten (11).

Jacques CAPITAINE trok zich terug en rentenierde tot op 12 januari 1860, datum waarop hij overleed in het Burgerlijk Hospitaal, op nr. 38 in de West-straet (heden 44abc A.B.) (11a).

Op 13 mei 1841 benoemde de Gemeenteraad Antoine DESMEDT-VERMEIRSCH tot meester-machinist van de schouwburg; dezelfde avond nog trad hij in dienst. A. DESMEDT werd op 4 november 1843 voor onbepaalde duur tot huisbewaarder van het "Théâtre" benoemd. Zijn ambtstermijn ving aan op 1 januari 1844. Louis DESMEDT volgde zijn vader, Antoine op, op 1 september 1864. De functie bleef in de familie DESMEDT tot in 1905, datum waarop de schouwburg van de West-straet dicht ging (12).

De uitbating

Jacques DE RIDDER, eigenaar en oprichter van de schouwburg, verzekerde de leiding en de uitbating van de schouwburg tot in 1828 (14).

Dit jaar vingen de onderhandelingen aan met stad Oostende om de schouwburg in huur te geven. De huurcel werd opgemaakt voor een duur van 24 jaar, met aanvang op 1 januari 1829. De pacht was afgesloten mits 300 Gulden per jaar (kad. 108) voor de schouwburg met inbegrip van 109 m² grond in St. Sebastiaanstraat, palend aan de zaal (kad. 109) (14). Op dit stuk grond richtte de stad Oostende een magazijn op voor het bergen van de toneel dekors. De huurcel stippelde verder aan dat de eigenaar na afloop van het huurkontraet het magazijn, na schatting, diende over te nemen (15).

De programma's

Wat met het kunstgebeuren in de schouwburg van de West-straet ? Het is maar vanaf 1841 dat wij over gegevens beschikken over het artistieke gebeuren in de schouwburg. Voor de periode 1818 tot 1841 waren de opzoekingen vergeefs.

Van meet af aan moet gezegd dat de schouwburg sterk gebonden was met die van Brugge. Er was een zomerprogramma, dat aanvankelijk niet erg vlotte, gekoppeld aan een winterprogramma dat verliep van oktober tot maart met één en dezelfde directie als in Brugge. Te Oostende was er één enkele vertoning per week, naar gewoonte op woensdag (16).

Gedurende het zomerseizoen 1841 trad een toneelgezelschap uit Bergen op onder de leiding van dhr. Hendrik CHEVALIER. Zij gaven

42 vertoningen uit een reeks werken die succes kenden te Parijs, met o.a. "het Glas Water" van SCRIBE en de "Dorpsdokter" (17).

Voor het winterseizoen 1841-42 werd dhr. HONORE directeur. Er werden 17 vertoningen gegeven met "Wilhelm Tell", "de Zwarte Domino", "Lucie de Lammermoor" en "Fra Davolo" op het programma.

Voor het winterseizoen 1842-43 werd dhr. MERCIER directeur. Op 1 oktober 1842 werd een Engels toneelstuk opgevoerd onder de leiding van dhr. DONALDSON. Destijds verbleef er een grote Engelse kolonie te Oostende (18).

De koningin van Engeland op bezoek

Het jaar 1843 was een uitzonderlijk jaar voor de schouwburg van de West-straet.

Op 14 september 1843 greep een galaopvoering plaats "bij bevel" gegeven door de kunstenaars van de "Koninklijke Schouwburg van Brussel" Dit ter gelegenheid van de aankomst in België van de koningin van Engeland en haar koninklijk gemaal, Prins ALBERT. De Engelse koningin, Prins Albert, de Belgische koninklijke familie en een talrijk gevolg woonden deze galavertoning bij. De schouwburg was met talrijke kaarsen verlicht. Een beperkt aantal plaatsen werd voorbehouden voor het publiek voor 6 Fr. per plaats, wat vrij aanzienlijk was.

Op het programma stond "de Erfgenaam", de tweede akte van "Wilhelm Tell", en de eerste akte van "de Gezante en het Landhuis". Voor deze gelegenheid werden 10 extra kroonkandelaars gehuurd te Brugge, bij het huis MEURISSE gevestigd in de Philip Stockstraat (19).

De heren MOULINE, LEGAIGNEUR en DELANNOY verzorgden 31 vertoningen vanaf 7 mei 1844. Dit zomerseizoen werden, tussen 13 en 24 juni, 4 vertoningen gegeven door dhr. Henvey LEACH. "La Mouche", naar zijn toneelnaam was eerste mime bij het Londens Theater en het Olympisch Circus te Parijs (20).

Stad Oostende wordt eigenaar

In 1845 bood dhr. DE RIDDER gans het eigendom, meubilering inclus, aan de stad Oostende aan voor de som van 24.500 Fr. De Gemeenteraad vergaderde op 13 februari 1845 om dit aanbod te onderzoeken. De Gemeenteraad aanvaardde op 24 april de aanbieding. Het bedrag was betaalbaar in 12 jaarlijkse afbetalingen van 2.014,66 Fr en belast met 4 % interest op gans de te betalen som. Deze aankoop werd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 19 juli 1845. Op 13 oktober 1845 verschenen voor Meester Aimé-Honoré-Napoléon LIEBAERT te Oostende, Jacques DE RIDDER, weduwnaar van Anne BREUGEL, die verkocht : schouwburg (kad. 108) en magazijn (kad. 109) aan de stad Oostende, vertegenwoordigd door Burgemeester Hendrik SERRUYS en Thomas JANSSENS, gemeentesecretaris (21).

De programma's

Dit jaar werd geen enkele vertoning vermeld in de schouwburg. Voor het seizoen 1846 gaf directeur DARFRANC, uit Maastricht, met zijn gezelschap 25 voorstellingen gedurende het zomerseizoen. Na

THÉÂTRE D'OSTENDE.

Direction de M. STEINER-MEYRAN.

Aujourd'hui Mercredi 12 Septembre,
Représentation Extraordinaire
au bénéfice de
Mme STEINER-MEYRAN,
avec le concours bienveillant de
M. WICART,
Premier Ténor du Théâtre Impérial de Bordeaux;
ET DE
M. VANHOUTEN,
Premier Cor de l'Académie Impériale de musique

IL FAUT QU'UNE PORTE
SOIT OUVERTE OU FERMÉE,

Proverbe par ALFRED DE MUSSET.
Mme STEINER remplira le rôle de la Marquise.
M. STEINER » » du Comte.

INTERMÈDES.

NCEL, musique d'Adam, chanté par M. WICART.

Les deux destinées, Ode de Victor Hugo, déclamée par M. STEINER-MEYRAN.

Fantaisie sur *Guillaume Tell*, pour Cor, exécutée par M. VANHOUTEN.

Le Trouvère, (scène du Misérère), musique de Verdi, chantée par M. WICART et Mme DESSALES.

Le supplice d'un homme,
Comédie nouvelle en 3 actes, par L. THIBOUST.

Les bureaux s'ouvriront à 7 3/4 heures. —
On commencera à 8 1/4 heures.

Prix ordinaires.

Echo d'Ostende. - 12/09/1866.

Dir. STEINER - MEYRAN

Uitvoering ten bate van de
de artiesten.

Théâtre d'Ostende,

RUE D'OUEST.

AUJOURD'HUI

SAMEDI.

21 Septembre 1867.

PREMIÈRE REPRÉSENTATION
de

**LA MERVEILLEUSE TROUPE
JAPONAISE**

Cette Troupe est composée des premiers Artistes Japonais. Depuis six mois ces artistes ont produit une immense sensation à Londres et dans les principales villes de l'Angleterre où ils ont eu l'honneur de paraître par ordre devant :

Sa Majesté la Reine VICTORIA au château de Windsor. S. A. R. le PRINCE DE GALLES à Marlborough-House. Le LORD MAIRE de Londres à Mansion-House et devant la plus haute noblesse du Royaume Uni.

Leurs merveilleux équilibres, leurs conjurations miraculeuses et leurs exercices gymnastiques surhumains leur ont fait recevoir l'autorisation de venir en Europe.

PRIX ORDINAIRES.

Les bureaux seront ouverts à 7 1/2 heures. — On commencera à 8 heures.

Pour de plus amples détails, voir les affiches du jour.

Echo d'Ostende. - 21/09/1867.

Dir. Georges CHEVALIER.

Japaneze ekwilibristen.

Londen, waar hij gedurende 14 maanden een reuze sukses oogste, trad de troep van professor KELLER driemaal op te Oostende met op haar programma "Plastische poses".

Op 28 juli 1847 trad, in een eenmalige vertoning van "Marie-Jeanne of de Volksvrouw", de wereldberoemde Mme DORVAL op (22).

Gedurende het seizoen 1848 werden slechts 3 vertoningen gegeven door een Italiaans gezelschap onder leiding van M. MONTELLI, met de vermaarde zangeres Mevr. del Carmen MONTENOGRO die op 4 en 24 juli "La Norma" en op 26 juli "l'Elisire d'Amore" zong (23).

Voor het winterprogramma 1848-49 stond directeur M. PASSAVANT in.

Gedurende het seizoen 1849 bleef de schouwburg dicht. In de Flandre Maritime verscheen volgend verklarend artikel : "Une troupe italienne, qui à jouti d'une grande vogue à Bruxelles, se proposait de venir donner des représentations à Ostende pendant la saison des bains; mais le directeur, étant venu voir notre salle de spectacle, a trouvé qu'elle était trop indécente, et que par conséquent elle ne pouvait lui convenir" (24).

Na dit voorval werd de schouwburg hersteld en vernieuwd. Alles was in gereedheid voor het badseizoen 1850. Nochtans grepen dit jaar slechts 5 vertoningen plaats.

De ziekte, gevolgd door het overlijden van de eerste koningin der Belgen te Oostende, op 11 oktober 1850, verstoorde dit jaar gans het badseizoen (24a).

Directeur PONNET had de leiding van de schouwburg voor de winterseizoenen 1850-51 en 1851-52. Dhr. JOUARD stond in voor de directie gedurende de winterseizoenen 1852-53 en 1853-54.

Pas voor het badseizoen 1854 beschikte de schouwburg opnieuw over een toneelgezelschap. Directeur BARDOU gaf 10 vertoningen tussen 26 juli en 23 augustus 1854. "Les Amateurs Réunis", een Oostends toneelgezelschap, zette het toneelseizoen in op 3 juli 1855 met een vertoning waarvan de opbrengst bestemd was voor de armen van Oostende. Tussen 8 en 15 augustus 1855 trad de Gallerij RICHARDT achtmaal op met het programma "500 mijlen in 2 uren". De reis in 4 taferelen bracht het publiek opeenvolgend in Tyrol, Syrië, Zwitserland en Italië.

Dit jaar nog, tussen 17 augustus en 17 september, werden onder leiding van directeur BAUDOUIN, 16 vertoningen gegeven in de schouwburg van de West-straat (25).

Oostendenaar, Joseph HEUYSSSEUNE-POTTIER werd voor het badseizoen 1856 directeur van de schouwburg. Dit seizoen, tussen 23 juli en 20 september, grepen 20 vertoningen plaats. HEUYSSSEUNE bleef 6 opeenvolgende zomerseizoenen directeur van de schouwburg.

In de winterseizoenen 1856-57 en 1857-58 had dhr. de PRESLES de leiding over de schouwburg.

Op 14 juli 1859 trad de Italiaanse troep van mevr. A. RISTORI op in de tragedie "Maria Stuarda" van Schiller. Dit jaar vonden 29 vertoningen plaats.

THEATRE D'OSTENDE.

Direction de M. OLIVE LAFON.

SAISON D'HIVER 1873-74.

Ouverture Mardi 21 Octobre 1873,

LES MOUSQUETAIRES DE LA REINE

Opéra-comique en 3 actes paroles de M. DE ST-GEORGES, musique d'HALÉVY.

DISTRIBUTION :

Olivier d'Enragues,	MM. Delparte	Crequi,	MM. Maxime.
Hector de Biron.	Faucheux.	Un Mousquetaire,	Picot.
Le Capitaine Roland,	Van Damme.	Un Huissier,	Barrery,
Le grand Prevot,	Darcy.	Athenais de Solange,	MM ^e Gobbaerts.
Narbonne,	Mauris.	Berthe de Simiane,	Coellen.
Rohan,	Chatillon.	La grande maîtresse,	Rimbert.
Gontaud,	Chotec.	Une Demoiselle d'honneur.	Van Damme.

MADAME EST COUCHÉE

Vaudeville en un acte, joué par M. Chatillon Mme Chatillon et Mauris,

ORDRE: 1. Madame est Couchée. — 2. Les Mousquetaires.

BUREAU à 6 h. 1/4. — RIDEAU à 6 h. 3/4

PRIX DES PLACES : Premières Loges, 3 fr. 25. Stalles et Balcons, 5 fr. Parquet et deuxième Loges de Face, 2 fr. Parterre et Secondes de Côté, 1 fr. Paradis 50 centimes.

Le bureau de location est ouverte chez M. DANIELS-DUBAR, rue de la Chapelle, 25, et au théâtre de 11 heures du matin à 4 heures.

Abonnements : Premières Loges, pour 5 représentations. 14 francs.
pour toute la Saison (20 représentation) 52 id.
Stalles et Balcons, pour 5 représentations 15 id.
pour la Saison 50 id.
Parquet et 2e de Face, pour 5 représentations 9 id.
pour la Saison 32 id.

873-

Echo d'Ostende.- 19/10/1873.

Directeur.Olive LAFON.

Théâtre.

La troupe de M. Lafon poursuit le cours de ses succès. *Le Gendre de M. Poirier*, *le Supplice d'une Femme* et *le Marquis de Villemor* ont valu de nombreux applaudissements à M. Amédée Véniat, Mlle Louise Cottin, M. Bellefonds, etc. Dans le chef-d'œuvre de *George's Sand*, M. Lafon, qui jouait le duc d'Aleria a obtenu un grand succès.

Echo d'Ostende.- 30/07/1876.

Directeur.Olive LAFON.

Onder de directie van de Oostendenaar HEUYSSSEUNE-POTTIER gaf de schouwburg in 1860 33 seizoenvertoningen en in 1861 35 seizoenvertoningen. Het winterprogramma werd beide jaren verzekerd door dhr. Charles LEBLANC (26).

In 1862 verzekerde Gilles NAZA, directeur bij de Molière schouwburg te Brussel, de programmatie van 23 vertoningen. Het bleef hierbij.

Anno 1863 werd dhr. VACHOT, directeur bij de schouwburg te Gent, bestuurder. Dit jaar grepen 31 vertoningen plaats.

In 1864, onder beheer van dhr. VACHOT, grepen 25 vertoningen plaats. In het najaar, onder leiding van directeur LAETAND, hadden vijf opvoeringen plaats (27).

In 1865 kwam dhr. VACHOT voor de derde keer terug voor het zomerseizoen en beperkte zich tot 18 vertoningen. In het najaar trad viermaal een toneelgezelschap uit Doornik op onder de leiding van dhr. Detrie TOMSON.

De cholera te Oostende

1866. Het talentvolle en verdienstelijk toneelgezelschap STEYNER-MEYRAN trad, gedurende 33 opvoeringen, op voor een bijna ledige zaal. De oorzaak lag bij de zware cholera-plaag die sedert juni heerste. Deze kostte het leven aan 216 inwoners. In weerwil van het noodlot vervulde het toneelgezelschap zijn kontrakt. Ave Caesar, morituri te salutant (28).

Gedurende het badseizoen 1867, tussen 27 juli en 23 augustus, werden 12 drama's opgevoerd onder de directie van Georges CHEVALIER. Het programma werd aangevuld door 5 optredens van Japanse equilibristen en één avond optreden van tovenaars professor GROS.

Ten jare 1868 kende de schouwburg slechts één optreden. Het was Pierre LEVASSEUR, Frans kunstenaar, gespecialiseerd in travestirollen. Toen reeds !

Aan onze grenzen dreigde oorlogsgeweld. Meteen werden alle optredens afgelast.

Pas op 10 oktober 1870 gingen de deuren van de schouwburg opnieuw open. Destijds startte de Bruggeling, directeur LESEINE, een winterprogramma.

Pas in 1871 werd het zomerprogramma terug opgestart met directeur DEPAY. Tussen juli en oktober werden 34 komedies en vaudevilles vertoond.

Tussen 1872 en 1876 stond directeur Olive LAFON zowel in voor het zomer- als voor het winterprogramma. Het toneelgezelschap van O. LAFON verzekerde 42 vertoningen in 1872, 63 vertoningen in 1873, 51 vertoningen in 1874, 59 vertoningen in 1875 en 46 vertoningen in 1876.(29).

Het winterprogramma 1872-73 behelsde een grote wedstrijd van Vlaamse toneelstukken ingericht door het toneelgezelschap "Hoop in

Théâtre.

Pour rappel, ce soir au théâtre, à 8 1/2 heures seule et unique représentation de Mme

SARAH BERNHARDT,

qui jouera son maître rôle, Marguerite Gauthier, dans la *Dame aux Camélias*.

Nous ajouterons que Mme Sarah Bernhardt nous arrive avec toute sa troupe où nous trouvons maint artiste de talent.

Nous n'étions pas sans une certaine inquiétude sur le sort de cette représentation que la direction de notre petit théâtre offre au public ostendais et cosmopolite. Le onze de septembre, la saison est déjà bien avancée et les grandes bourses se font rares. Mais le nom de Sarah Bernhardt, à laquelle nous avons consacré tout un grand article, a opéré ici comme ailleurs, son tout magique effet. A peine annoncé, ce nom-là a fait florès, et le premier jour, et bien que le prix des places eut été considérablement majoré, le bureau de location avait déjà reçu de nombreuses visites. Depuis deux jours, ça marche de mieux en mieux, si bien que pour peu que cela continue aujourd'hui dimanche, jusqu'à la fermeture du bureau, il y aura peu de places vacantes.

Avis donc aux retardataires qui hésitent encore; bientôt il sera trop tard, et puisque par une bonne fortune inespérée, la grande artiste qui a fait courir le monde entier, vient à Ostende par extraordinaire et pour une fois seulement, comme on dit en style d'affiche, il ne faut pas manquer une si belle occasion d'applaudir Sarah Bernhardt, dans le plus beau de ses rôles, la *Dame aux Camélias*.

Il nous revient que certains grincheux, — toujours les mêmes, — s'en vont raconter de droite et de gauche que la scène ostendaise n'est pas digne d'une grande artiste comme Sarah Bernhardt, que le mobilier laisse à désirer et patati et patata.

Pour clore la bouche à ces gens-là, nous leur dirons que pour faire honneur à la grande artiste, on s'est mis en quatre, que toutes choses seront parfaitement arrangées, que la mise en scène ne laissera rien à désirer, et qu'enfin on prépare à Marguerite Gauthier une loge d'artiste digne de son immense talent.

Il n'est pas fort intéressant d'entrer dans ces détails d'intérieur, mais il faut bien s'y arrêter quelque peu.

Echo d'Ostende.-11/09/1892.

SARAH BERNHARDT.

Théâtre.

La société dramatique *Le Phare* clôturera dignement sa saison d'hiver, par une représentation extraordinaire qui aura lieu sous peu, et qui sera composée de : *Le Petit Jacques*, drame en 9 tableaux, de W. Busnach.

Echo d'Ostende.-3/04/1893.

" *Le Petit Jacques* "

Théâtre Royal d'Ostende.

Jeudi le 13 Août 1896, à 8 3/4 h.

TOURNEE BRASSEUR.

M. Albert BRASSEUR

Ce soir :

Nous rappelons à nos lecteurs que c'est ce soir, Jeudi 13 Août 1896 à 8 h. 3/4, au Théâtre Royal (rue d'Ouest), qu'aura lieu la représentation extraordinaire donnée par la tournée Brasseur et les meilleurs artistes de nos trois premiers théâtres.

Echo d'Ostende.-13/08/1896.

" *Tournée BRASSEUR* "

THÉÂTRE.

Encore une première importante ce soir : *La Traviata*, interprétée par Mmes Sibens, Viannet, de la Fuente, MM. Tyssen, Lacoume, Préal, etc. On ne peut que féliciter chaleureusement la Direction de son activité, qui nous procure une pièce nouvelle, tous les soirs, depuis huit jours déjà.

Le *Barbier de Séville* a valu mardi de chaleureux applaudissements à ses vaillants interprètes : MM. Tyssen, Lacoume, Préal, Donval et Mlle Sibens

Prochainement au Théâtre Royal

52, Rue d'Ouest, 52

La grande nouveauté du jour :

LES SEPT FILLES DE L'AIR

BALLET VOLANT

Phénomènes Aériens.

Scala

Le monde afflue tous les soirs à la *Scala*, où l'attire l'intéressant programme que l'on connaît.

Samedi : un début à sensation, celui de la charmante Mlle Luçay, l'exquise chanteuse légère tant applaudie l'année dernière.

Echo d'Ostende.-22/07/1897.

" *La Traviata* "

de Toekomst". Het najaars programma 1873-74 startte op 21 oktober 1873 met de opvoering van "Musketiers van de Koningin".

Tot in november 1876 mondde de West-straat uit in de Langestraat. Daar was op de nrs. 2 en 4, wagenmaker VOLBRECHT, gevestigd. De afbraak beider huizen stelde de West-straat meteen rechtstreeks in verbinding met de Leopold II laan en de Koningstraat, toen nog Parijsstraat genaamd. Met deze afbraak werd de West-straat opnieuw de grote invalsweg naar de middenstad (30).

Directeur Fr. DELPARTE stond in voor de winterprogramma's te Brugge en Oostende voor 1876-77. Hij bekwam de directie te Oostende voor het badseizoen 1877 en gaf er 39 vertoningen. Operettes en vaudevilles werden in 46 avondvertoningen opgevoerd onder de leiding van STAVEAU en VAN DAMME.

Georges CARON dirigeerde 54 vertoningen in 1879.

Op 15 juli 1880 werd Maria WIDMER, vertolker in de rol van Ange Pitou in het toneelstuk "de Dochter van Madama Angot" directeur. Zijn 8 seizoenopvoeringen werden warm onthaald bij het publiek. Ook werd zijn kontrakt vernieuwd en bleef hij directeur van de Oostendse schouwburg voor de badseizoenen 1881 (77 vert.), 1882 (77 vert.), 1883 (78 vert.), 1884 (77 vert.), 1885 (79 vert.), 1886 (78 vert.) en 1887 (77 vert.). Koningin Maria-Hendrika, die toen het Oostends badseizoen trouw bezocht, ging met regelmaat de mooie Mario applaudiseren in zijn vertolking van de "Arme student" van Millöcker (31).

Voor het badseizoen 1888 stond de schouwburg onder directie van RODEMBURG en Cie. Dit jaar grepen 74 vertoningen plaats.

Van 1889 tot in 1893 werd Ernest GRESINI directeur van de stadsschouwburg. GRESINI beslistte dat de schouwburg voortaan "Théâtre Royal" zou noemen (32).

In 1889 werden 70 vertoningen opgevoerd, in 1890 77; in 1891 78, in 1892 79 en in 1893 82. Gedurende het vijfjarig beheer van Ernest GRISINI trad, op 11 september 1892, Sarah BERNHARDT op in "la Dame aux Camélias".

De Oostendse toneelmaatschappij "Hoop in de Toekomst", één van de betere Nederlandstalige theatergezelschappen, trad regelmatig op in de schouwburg.

Op 1 juli 1865 werd Joseph MARION stichtend voorzitter van het toneelgezelschap. Wijn- en likeurhandelaar MARION was tussen 1870 en 1879 gevestigd op nr. 34 in de Weststraat (heden 40 AB). Dynamisch, gunstig bekend en onderlegd toneelkenner wist hij zijn toneelgezelschap sterk te bezielen. Schepen van Oostende sedert 15 januari 1879, overleed Joseph MARION op 10 februari 1879 (33).

Directeur FONTENELLE benoemd voor het seizoen 1894, zag zijn kontrakt verlengd tot in 1895. In 1894 zag het "Théâtre Royal" meerdere beroemdheden optreden: Yvette GUILBERT, Clara LARDINOIS, REICHEMBERG, Maria KOLB, Jane MAY, enz... Dit jaar hadden er 79 vertoningen plaats.

FONTENELLE gaf 73 vertoningen in 1895. Hij wist AKM-HILL op 5 augustus; Yvette GUILBERT op 12, 13 en 15 augustus; de mooie OTERO

93 - 224

op 7 en 8 augustus en Liane de POUGY op 11 september 1895 in de Oostendse schouwburg te laten optreden.

In 1896 gaf directeur PAUWELS 78 vertoningen.

Anno 1897 gaf directeur de la FUENTE eveneens 78 opvoeringen. 78 vertoningen was precies het aantal optredens onder het beheer van de directeurs Félix RICHE en René ROBERT in 1898. Mouru de LACOTTE was in opdracht voor het theatraal seizoen 1899. Dit seizoen, dat op 24 september eindigde, werden 71 vertoningen gegeven.

Met de eeuwwisseling werd VAN MISSIEL de laatste directeur.

Na de beslissing een nieuwe schouwburg te bouwen, in de Van Iseghemlaan, werd het "Théâtre Royal" van de Weststraat volledig verwaarloosd. Tot in 1905 traden nog enkel lokale toneelgezelschappen op.

In oktober 1906, ter gelegenheid van de geboorte van de Prinses Marie-José, werd het Komodieplein voortaan Marie-José square (34a).

De gemeenteraad van 4 december 1906 beslistte de afbraak van de schouwburg. Dit werk werd toegewezen aan dhr. LUST, voor de som van 860 fr. (34). Enkele dagen nadien gestart, werd de afbraak in april 1907 beëindigd.

HET JUSTITIEPALEIS

Anno 1908 werd een ontwerp voor de bouw van een statig justitiepaleis, naar een projekt van architect VANDAMME, ingediend. De bouwrend sloot aan op het in 1905 beëindigd postgebouw. In een verder stadium voorzag het projekt de bouw van een thermae palace, tussen beide gebouwen in. De drie statige gebouwen moesten de Hendrik Serruyslaan een indrukwekkende aanblik geven, een stad met wereldfaam waardig (35). Het bouwprojekt VANDAMME werd, om economische redenen, verworpen.

Nog hetzelfde jaar werd een groot deel van de schouwburggrond gebruikt om de Hendrik Serruyslaan recht te trekken. Zo kon men de dubbele bocht die de kusttram daar beschreef wegwerken. Voortaan kon de tram in één enkele bocht de H. Serruyslaan inrijden (35).

ALBERT BOUCHERY

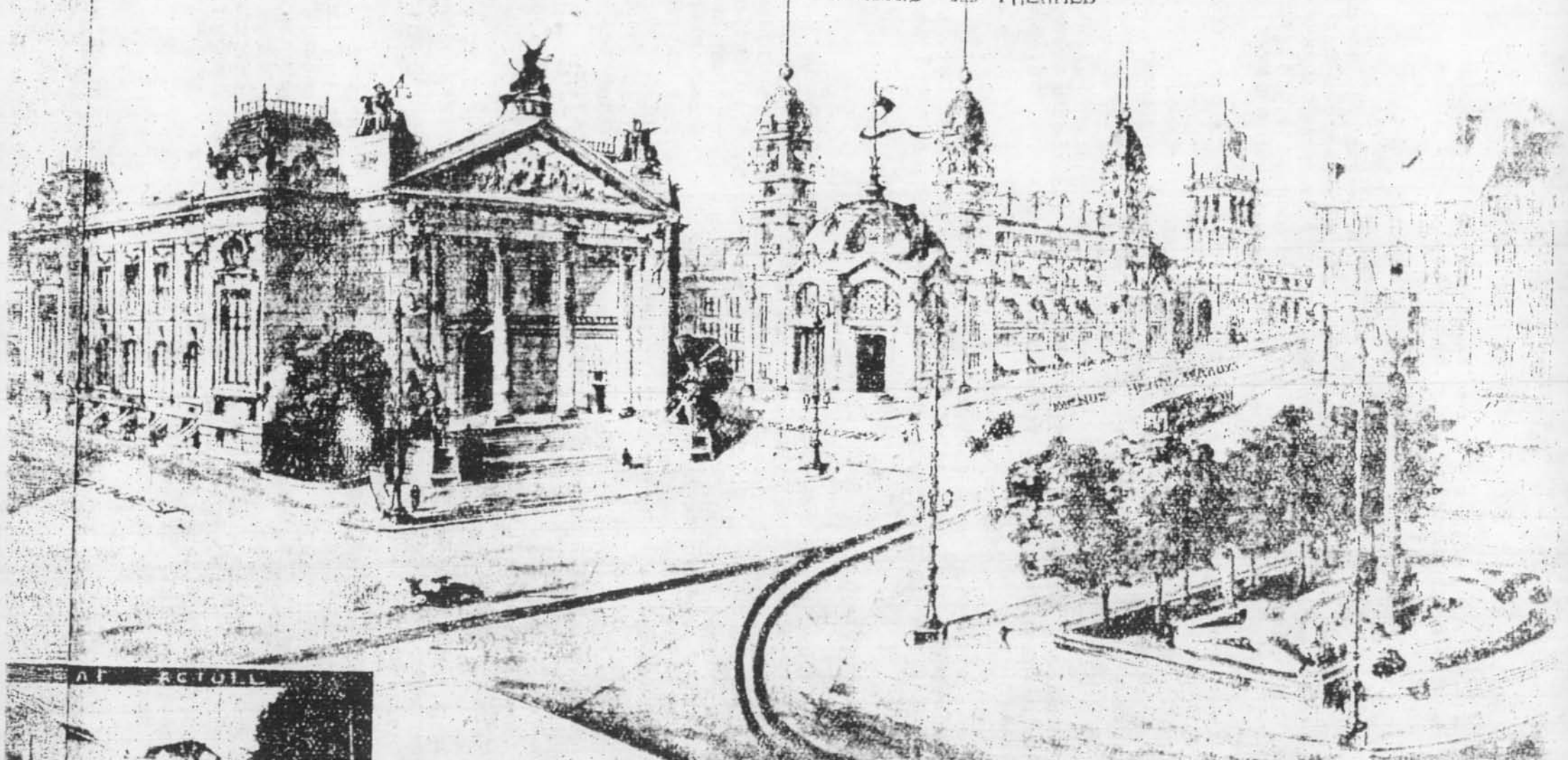
Op 8 juni 1910 verschenen voor notaris H. BERGHMAN, Stad Oostende, vertegenwoordigd door burgemeester Alfons PIETERS, verkoper, enerzijds en Albert BOUCHERY, koper, anderzijds.

De verkoop behelsde de overblijvende schouwburggrond (kad. 108 + 109). De aangekochte oppervlakte, samen met dit van het aanpalend pand van A. BOUCHERY, besloeg 629 m². Meteen beschikte BOUCHERY over de nodige ruimte om zijn bouwprojekt te verwezenlijken (37).

De apotheek BOUCHERY verliet nr. 56 in de Weststraat op 20 september 1910. Voorlopig nam ze haar intrek op nr. 9 in de Koningstraat. De drukkerij en de kantoren van "Le Carillon" vestigden zich tijdelijk in de "Halles d'Ostende" op nr. 21 in de Weststraat (38).

PROJET DE PALAIS DE JUSTICE AV SQUARE MARIE-JOSÉ

PALAIS DES THERMES

VUE PERSPECTIVE

Het statige gebouw, 5 verdiepingen hoog, op noord- en zuidzijde geflankeerd door twee torentjes, kwam in mei 1911 klaar.

APOTHEEK BOUCHERY

In "Le Carillon" verscheen, vanaf 16 mei 1911, volgende advertentie : "Ostende. Situation unique, square Marie-José, en façade arrêt tous les trams. Superbes maisons de commerce à louer. s'Adresser : Agence DE SMET ou Pharmacie BOUCHERY à Ostende (39).

De apotheek van Albert BOUCHERY vestigde zich in het hoekpand, op nr. 58 in de Weststraat. Na 1914-18 veranderde het huisnummer in nr. 8, Marie-Joséplein, om vanaf oktober 1921 nr. 7 te worden. Sedert 1898 vertrouwd met de Weststraat belandde de apotheek BOUCHERY, op 23 november 1919, in de Adolf Buylstraat;

Albert BOUCHERY, uitzonderlijk Oostends figuur, was niet alleen een degelijk apotheker, maar tevens een talentvol journalist, merkwaardig zakenman, verwoed verdediger van de Oostende belangen en eigenaar van het tijdschrift "Le Carillon".

Wie interesse heeft voor het verleden van onze stad, verwijs ik graag naar de nummers van "Le Carillon" verschenen tussen 1896 en mei 1903. Na deze datum werd de toegang tot het Oostends archief aan de historicus van "Le Carillon" ontzegd. Meteen werden de "pages d'histoire locale" zeldzaam in de krant. Als men weet dat het Oostends archief, in mei 1940, in de vlammen opging geeft men zich rekenschap van de waarde van deze reeks.

De "Pharmacie Anglaise", gevestigd op huidig nr. 7 Marie-Joséplein, werd tot het zomerseizoen 1926 door Albert BOUCHERY uitgebaat.

In de Zeewacht verscheen op 13 augustus 1926 volgende aankondiging : Nieuwe Maatschappij - BOUCHERY Albert en PAULUS Alfred vormen een maatschappij in gezamenlijken naam, onder de benaming "Engelsche Apotheek" (40). In juni 1930 trok Albert BOUCHERY zich terug. Apotheek Alfred PAULUS runde de apotheek tot op 31 juli 1937 (41).

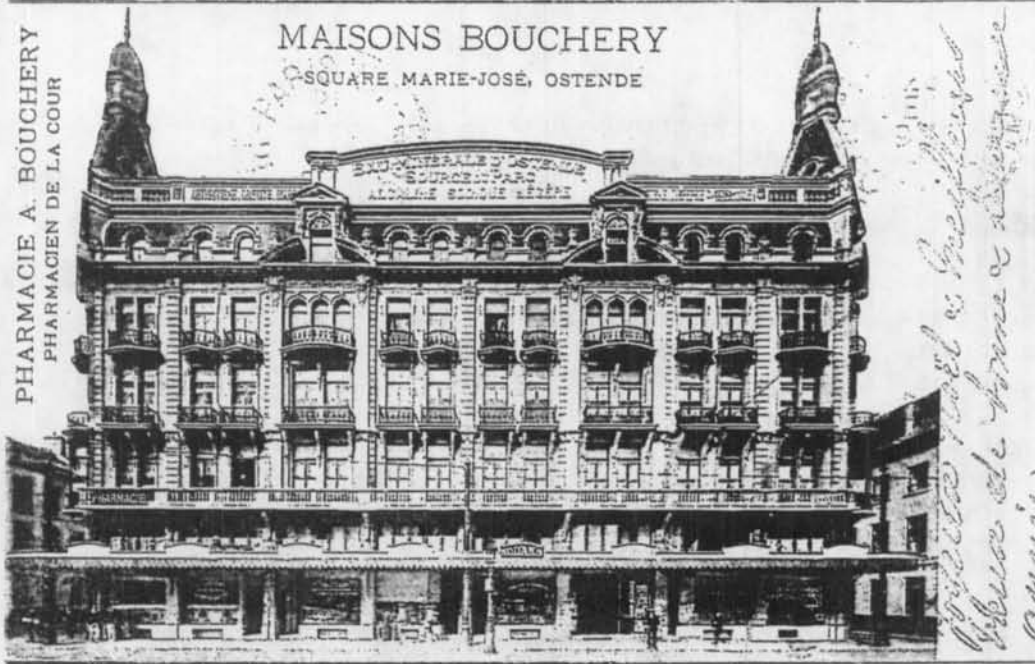
VERKOOP VAN HET BOUCHERY PAND

Op 25 juni 1932 verscheen voor notaris DE WINTER te Oostende, BOUCHERY Albert, 11 square Marie-José te Oostende, die verkocht aan VANDERMEULEN-GRYMONPREZ Polydor, koopman te Stene en VANDERMEULEN-VERCOUTERE Maurice, Christinastraat 125, Oostende een : "handelseigendom met kelders-entresol-4 verdiepen en een mansarde verdiep, met achtergebouw 5 verdiepingen hoog. De hoeken vormende met de A. Buyl- en de St. Sebastiaanstraten, groot 629 m²" (42).

Apotheek PAULUS liet zijn apotheek over aan Gaston DEWULF die op 1 augustus 1937 startte. Op het Marie-Joséplein woonde nu een jonge, ongehuwde apotheker die het alleen moest waar maken. Hij naam heel wat zondags- en feestdagdiensten waar. Groot dierenvriend ging hij steeds met zijn hond wandelen. "Het Strand" van 23 mei 1942 meldde : Verloren : zondagnamiddag 17 mei 1942, hond verloren in Maria Hendrikapark. Terug te brengen apotheker Dewulf G., Marie-Joséplein (hoek A. Buylstraat) (43).

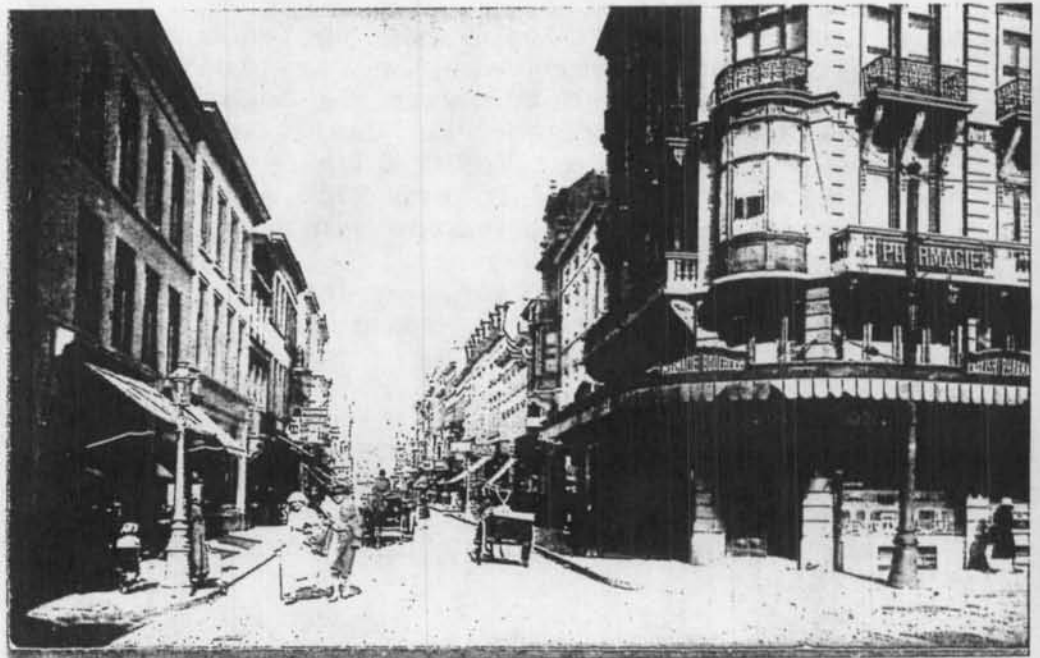
PHARMACIE A. BOUCHERY
PHARMACIEN DE LA COUR

MAISONS BOUCHERY
SQUARE MARIE-JOSÉ, OSTENDE

*1910
Widette Noel & Medelker
Boulevard de la Cour & d'Anvers
Anvers.*

MAISONS BOUCHERY.-mei 1911.

Apotheek BOUCHERY.- 1913.

PHARMACIE-ANGLAISE
A. BOUCHERY
Pharmacien du Roi et de la Reine des Belges
8, Square Marie-José, Ostende
SPÉCIALITÉS ANGLAISES,
AMÉRICAINES,
FRANÇAISES
et BELGES
Pharmacie d'ordonnances
DISPENSING-CHEMIST

Nieuwe maatschappij
Bouchery, Albert en Panis, Alfred,
engelsche apotheek, maatschappij in
gezamenlijken naam te Oostende.
Onder dezen maatschappelijken titel
werd te Oostende overgegaan tot de
stichting eener vennootschap in geza-
menlijken naam, gevestigd Square Marie-
José, 7.

Zeewacht. 33.-13/08/1926.

" NIEUWE MAATSCHAPPIJ "

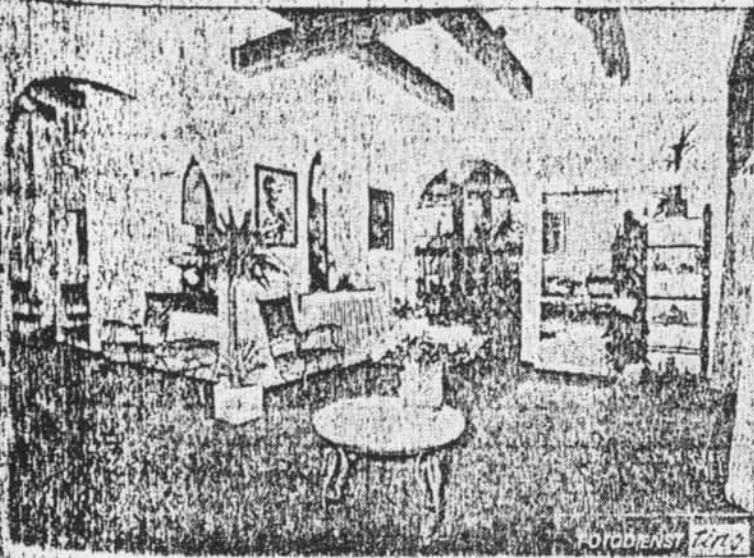
Carillon.- 1921.

N.V. SCHOENEN

CLAEYS - BAUWENS

MARIE-JOSÉPLAATS 7 - OOSTENDE

Officieel heropent op vrijdag 30 april jl. In aanwezigheid van de h. burgemeester J. PIERS, Schepen L. Vanhoorne, voorzitter plaatselijke handelaarsbond J. Seghers en vele vrienden-klanten.

FOTODIENST 22/75

FOTODIENST 22/75

Een 25 jaar oude zaak werd heropent in ons voornaamste Oostends verkoopcentrum. De enen maken er een zilveren jubileum van, de anderen zoals hier het geval, gaan tot totale verbouwing of verandering over. Dit laatste is hier dan zeker tot een werkelijke parel uitgegroeid, een voorbeeld tot wat men kan met onze hedendaagse architectuur, een streling voor het oog. Het artikel, een behoefte of noodzaak voor iedereen, de SCHOENEN. Sommige mensen kopen schoenen zonder nadenken, zich eerst en vooral steunend op de prijs, zonder daarbij evenwel de nodige aandacht te besteden aan de kwaliteit. De familie CLAEYS, nu vertegenwoordigd door het jonge charmanse koppel, de heer en mev. Paul & Nicole CLAEYS, stelde steeds de kwaliteit voorop.

een gemakkelijke goed aanvoelende, modieuze schoen aan verantwoorde prijs. Wij durven deze manier van zaken doen toejuichen, omdat wij weten uit ondervinding, dat op deze manier slechts tevreden klanten uw zaak verlaten, om er later ook terug te komen, en nieuwe aankopen te doen. Geachte heer en mev. Paul en Nicole CLAEYS, wij zijn ervan overtuigd dat u de 25 jaar oude naam van de zaak en de familie en misschien wel speciaal van een ander voorganger de h. Claeys Jacques Vigoureux, welke nagels met koppen sloeg in de geschiedenis van Uw zaak; verder alle eer zult aandoen, de nieuwe investeringen en moeitie welke u zich getrooste om uw clientèle zo voordelig en goed mogelijk te kunnen bedienen, worden heelst dankbaar annvaard. Nogmans in eigen naam en namens onze 200.000 TIPS-lezers van harte gefeliciteerd met deze prachtige realisatie.

OPEN

ALLE DAGEN

van

9 u. tot 19 u.

OOK OP ZONDAG

VRIJDAG TOT 20 UUR.

Natrium siliaakt om eieren in te leggen, stemsel en anijspoeder bekwam men destijds in de Pharmacie Anglaise op nr. 7 Marie-Joséplein. (44).

Gaston DEWULF huwde op 1 september 1942 met Marie-Louise RAYEE (45). Het jonge gezin was gelukkig bij de geboorte van Arlette op 8 juli 1945 en Luc op 19 januari 1947 (46-47).

In De Zeewacht van 24 oktober 1952 stond te lezen : De pharmacie Anglaise heeft de eer aan zijn geacht cliënteel te laten weten, dat zijn apotheek zal overgebracht worden naar Marie-Joséplein, 5 (naast het Restaurant du Parc). Op 3 november 1952 was de apotheek overgebracht. Zo ontsnapte apotheek DEWULF, grotendeels aan de vreselijke overstroming die Oostende in de nacht van 1 februari 1953 teisterde.

SCHOENENZAAK CLAEYS - BAUWENS

In volle inrichting werd de schoenenzaak door de watersnood van 1 februari 1953 geteisterd. Pas op 21 maart 1953 opende de firma CLAEYS-BAUWENS haar schoenenzaak "Week-end" in het hoekpand van de Adolf Buylstraat (48).

In de nacht van 4 september 1956 kreeg "Week-end" schoenen een dolle wagen bijna in de zaak. Het ongeval maakte één gewonde en aanzienlijke stoffelijke schade.

In januari 1962 werd de drukbezochte schoenenzaak verbouwd. Dynamisch beheerd kende de zaak een groeiend sukses. Niet verwonderlijk dan ook dat de zaak aan uitbreiding toe was. Nr. 56 in de Adolf Buylstraat werd ingehuurd. De verruimde schoenenzaak werd op 30 april 1976 ingehuldigd. Deze heropening viel samen met het 25-jarig bestaan van de zaak. De winkel kwam toen onder leiding van Paul en Nicole CLAEYS (49).

De schoenenzaak werd eind 1981 overgenomen door dhr. VERDEYEN. Het werd schoenenhandel "Ekseption" (50). Vanaf 1 september 1990 werd de schoenenzaak, modezaak. "Gigli", damesmode is, vandaag de dag, nog steeds open op nr. 7 van het Marie-Joséplein.

Wat brengt ons de toekomst ?

BRONNEN

- Grooten Brughschen Comptoir Almanach - Brugge. WEYDTS/DE BUSSCHER (Groot Seminarie, Brugge).
1. Cpt. Alm. 1762 - p. 81.
 2. Cpt. Alm. 1763 - p. 195 Cpt. Alm. 1764 - p. 192.
Cpt. Alm. 1765 - p. 205 Cpt. Alm. 1766 - p. 113.
Cpt. Alm. 1767 - p. 214.
 3. D. Farasyn.
 - 3a. BSO - + Ost. 6/3/1812 - Marie Françoise Pétronille LIPPENS, 61 j. ° Ost. - ongehuwd. 24 Westst. dochter v. Pieter LIPPENS - brasseur de profession x Marie Jeanne Cornélie DENOTER.
 4. Volkstell. FR.- jan 1798.
Volkstell. NL.- 1814.

- 4b. BSO - + Ost. 22/6/1815 - Rosalie Jacqueline LIPPENS, 63 j. ° Ost. - ongehuwd. 24 Westst. dochter v. Pieter LIPPENS x Marie Jeanne Cornélie DENOTER
5. Car. 43. - 1/4/1900.
- 5a. Arch. Priv. Raad. Reg. - CCLXXIII. F° 111. & Car. 147 - 6/10/1900.
- 6-7-8. Car. 43 - 3/9/1821.
9. F.A. 293 - 3/9/1821.
Guide pr. Ville d'Ost. - Th. Vermeirsch - 1837.
- 10-11. Car. 43 - 1/4/1900.
- 10a. BSO 292 - + Ost 28/10/1843. Maria PAUL (55 j) ° Ost. particul. wed. Jacobus VERBRUGGE (+Gent) echtg. Jacobus CAPITAINE - schoenm. 26 Weststr.
- 11a. F.O. 4291 - 12/1/1860.
12. Car. 54 - 28/4/1900.
A.C.I. STRACKE - 1897.
- 13-14-15. Car. 43 - 1/4/1900
Ost. Illustr. - 1908.
- 16-17. Car. 54 - 28/4/1900.
- 18-19-20. Car. 58 - 8/5/1900.
21. E.O. 2 - 4/1/1907.
- 22-23-24. Car. 58 - 8/5/1900
- 24a. Fl. Mar. 68 - 27/11/1850.
25. Car. 58 - 8/5/1900.
26. Car. 54 - 28/4/1900.
27. Car. 58 - 8/5/1900.
28. E.O. - 12/9/1866.
29. E.O. - 19/10/1873.
30. E.O. - 1/10/1876.
31. Ost. Illustr. - 1906.
32. VAN CAILLIE - Fotoboek 2 - 45.
33. E.O. - 13/2/1879.
34. Car. 172 - 22/11/1906.
VAN CAILLIE - Fotoboek 1 - 60.
- 34a. Car. 148 - 4/10/1906.
35. VAN CAILLIE - Fotoboek 3 - 66.
Yvonne VYNCKE - Fotoboek 1 - 58.
36. E.O. - 13/9/1908.
37. Not. BERGHMAN - 8/6/1910 (D. Farasyn).
38. Car. 125 - 3/9/1910.
Car. 133 - 27/9/1910.
39. Car. 57 - 16/5/1911.
40. ZW 33 - 13/8/1926.
41. ZW 34 - 28/8/1937 & ZW 26 26/6/1937.
42. Not. DE WINTER Jean/Ost. akte 50 - 25/6/1932 (D. FARASYN).
43. Strand 21 - 23/5/1942.
44. Strand 25 - 20/6/1942.
45. Strand 34 - 22/8/1942.
46. ZW 29 - 20/7/1945.
47. ZW 5 - 31/1/1947.
48. ZW 11 - 13/3/1943.
49. Tips 19 - 6/5/1976.
50. Alg. Verg. AB. - 3/3/1982.
Voorstelling nieuw lid - VERDEYEN - Ekseption - Schoenen.

LEGENDE

BSO	Burgerlijke Stand Oostende.
Car.	Carillon.
F.A.	Feuille d'Annonces.
F.O.	Feuille d'Ostende.
A.C.I.	Annuaire du Commerce et de l'Industrie.
Ost. Ill.	Ostende Illustré.
E.O.	Echo d'Ostende.
Fl. Mar.	Flandre Maritime.
ZW.	Zeewacht.

OPROEP

In september 1994 zal het 50 jaar geleden zijn dat Oostende werd bevrijd door de geallieerde troepen.

Om dit te herdenken plannen wij in het najaar 1994 een fototentoonstelling over Oostende gedurende de oorlog en bij de bevrijding.

Wij zijn ervan overtuigd dat vele leden nog nooit eerder getoonde of gepubliceerde foto's over deze periode thuis, ergens in een album of een schuif, hebben liggen.

Daarom doen wij een beroep op onze leden. Bezit U originele foto's over Oostende gedurende W.O. II, de bevrijding, kort na de bevrijding, neemt dan contact op met één van onze bestuursleden. Wij garanderen dat de foto's na de tentoonstelling aan de eigenaars worden terug bezorgd. Geeft U liever Uw foto's niet uit handen, dan zijn wij bereid uw foto's bij U thuis te komen fotograferen.

Het bestuur

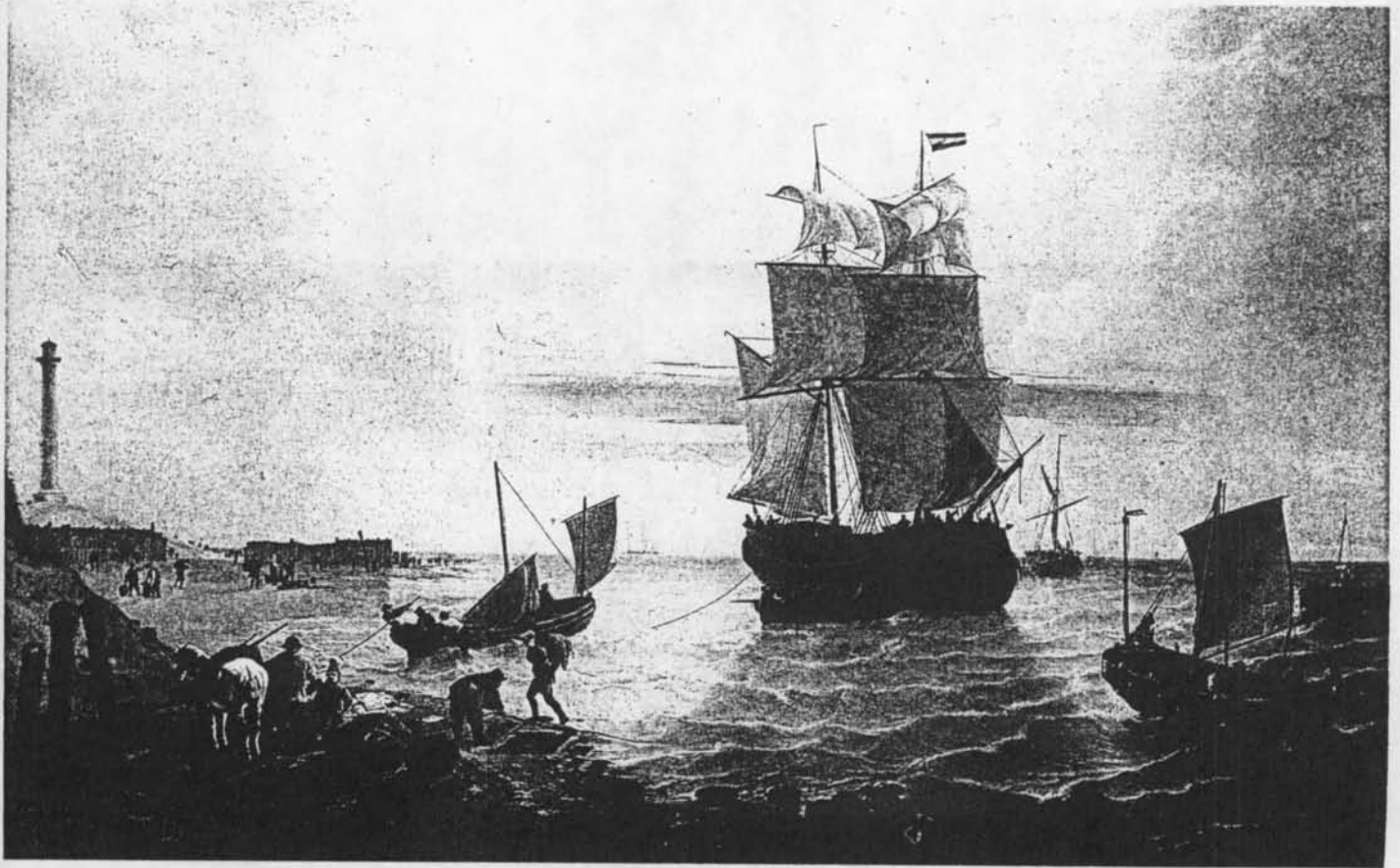
ENSORIANA

In de reeks "Musées Secrets" verscheen het deel gewijd aan James ENSOR. De tekst is van Paul WEST. De franse vertaling uit het Engels is van B. MATTHIEUSSENT.

Het concept van de reeks is als volgt : een schrijver, geconfronteerd met het oeuvre van een schilder, beschouwt en spreekt tot zich zelf.

Referentie : James Ensor & Paul West, Paris (Ed. Flohic), 1991. ISBN 2-908958-33-3. 80 blz.; tal van kleurafbeeldingen, ook uit het Museum van Oostende.

N. HOSTYN

HAVENZICHT TE OOSTENDE VAN CHARLES-LOUIS VERBOECKHOVEN

Bij
afwerking
van uw
kleurenfoto's

GRATIS FILM
of GRATIS DUBBEL
of GRATIS CD

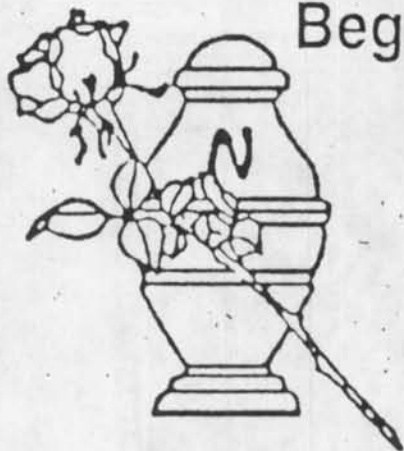
COMPACT disc
DIGITAL AUDIO

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - OOSTENDE

Tot einde voorraad !
Bij afwerking nieuwe film
min. 20 afgewerkte
foto's

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIËLE besommeringen heeft. Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begravenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"